

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
ในจังหวัดสุพรรณบุรี

นางสาวณราภรณ์ กล้าแสง

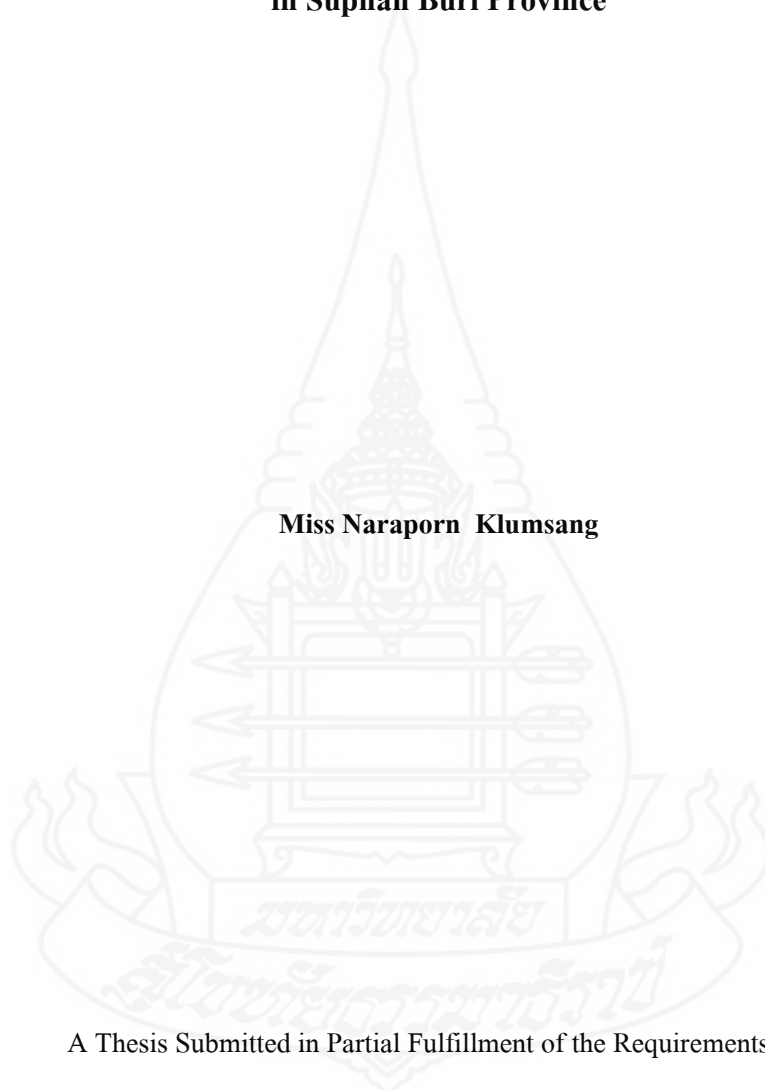

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2556

**Factors Relating to Work Performance of Village Agricultural Volunteers
in Suphan Buri Province**

Miss Naraporn Klumsang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2013

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่เกี่วข้องต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
ในจังหวัดสุพรรณบุรี

ชื่อและนามสกุล นางสาวณรรักษ์ กล้าแสง

แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร

สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง
2. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน
3. อาจารย์ ดร. ปิยวัฒน์ ขนิษบุญตร

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2557

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์สำราญ สารบรรณ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ปิยวัฒน์ ขนิษบุญตร)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน และ อาจารย์ ดร. ปิยวัฒน์ ขนิษบุตร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณ ผอ.สำราญ สารบรรณ ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่านที่กรุณาถ่ายทอดความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านวิชาการ ซึ่งมีผลให้ประสบผลสำเร็จ พร้อมกันนี้ขอขอบคุณนายสุวิทย์ เกียรติมนิรัตน์ หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี และเพื่อนที่ให้ความสนใจมาตลอด รวมทั้งทุกคนในครอบครัวที่คอยให้กำลังใจ สนับสนุนและช่วยเหลือ และที่สำคัญที่สุด คือ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจังหวัดสุพรรณบุรี และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล และให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูล ส่งผลให้วิทยานิพนธ์นี้บรรลุผลสำเร็จลุล่วง

ณราภรณ์ กล้าแสง

มิถุนายน 2557

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้วิจัย นางสาวฉวีวรรณ กล้าแสง **รหัสนักศึกษา** 2559000480 **ปริญญา** เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต

(ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง

(2) รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน (3) อาจารย์ ดร. ปิยวัฒน์ ขนิษฐนุตร์ **ปีการศึกษา** 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ (2) การสนับสนุนการปฏิบัติงาน (3) ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ (4) การปฏิบัติงาน (5) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงาน และ (6) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 1,009 ราย สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 287 ราย และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลผู้ดูแลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จำนวน 66 ราย เพื่อประเมินการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ วิเคราะห์ความแตกต่างของปัจจัยโดยใช้สถิติ T-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยโดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 50.15 ปี เกือบทั้งหมดประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ส่วนใหญ่มีรายได้อื่นนอกจากการเกษตร และส่วนใหญ่มีตำแหน่งผู้นำทางสังคม เกือบทั้งหมดเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทเกษตรหมู่บ้าน และมากกว่าครึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ (2) การสนับสนุนการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยได้รับการสนับสนุนด้านการติดตามของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมากเป็นลำดับที่หนึ่ง (3) ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง (4) การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยมีการปฏิบัติงานการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้านมากเป็นลำดับหนึ่ง (5) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงาน ได้แก่ การประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม การเป็นผู้นำทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทครูบัญชีอาสา ประมงอาสา หมอดินอาสา และอาสาปศุสัตว์ การสนับสนุนการปฏิบัติงานและความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ (6) ปัญหาที่พบในการปฏิบัติงานส่วนใหญ่ เป็นการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน คือ เกษตรกรให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน จากผลการศึกษาได้เสนอแนะให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านควรเป็นบุคคลที่มีอาชีพเกษตรกรกรรม และเป็นอาสาสมัครเกษตรกรที่มีประสบการณ์การทำงานในพื้นที่ การสนับสนุนด้านต่างๆ ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับบริบทชุมชน เพื่อให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ออม. อาสาสมัครเกษตร การปฏิบัติงาน จังหวัดสุพรรณบุรี

Thesis title: Factors Relating to Work Performance of Village Agricultural Volunteers in Suphan Buri Province

Researcher: Miss Naraporn Klumsang; **ID:** 2559000480;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Jinda Khlibtong, Associate Professor;

(2) Bumpen Keowan, Associate Professor; (3) Dr. Piyawat Kanittaburt

Academic year: 2013

Abstract

The purposes of this research were to study (1) socio-economic circumstance (2) support for work performance (3) opinion towards role and duty (4) work performance (5) factors relating to work performance and (6) problems and suggestions for work performance of village agricultural volunteers in Suphan Buri Province.

The research population was a number of 1,009 village agricultural volunteers in Suphan Buri Province. By simple random sampling, a number of 287 out of them were selected and also selected was a number of 66 Tambon agricultural extension agents who looked after work performance of village agricultural volunteers in order to evaluate work performance of those village agricultural volunteers. The instrument for data collection was questionnaire form. The data collected was analyzed by statistical computer program that used for data analysis i.e. mean, maximum value, minimum value, frequency, percentage, standard deviation and ranking. T-test was employed for analysis of factors difference. Analysis of one-way ANOVA and analysis of factors correlation were conducted by Pearson correlation coefficient

From the study it was found: (1) Most of the village agricultural volunteers were male with their average age at 50.15 years. Almost all of them made their living as farmer. Apart from agricultural sector, most of them also earned income from other sources. They held social leader position as village agricultural volunteers. Over half of them became members of various groups. (2) Support for work performance was at high level, receiving support in terms of monitoring by agricultural extension agents, ranking as high as the first. (3) Opinion towards role and duty was apparently found at quite-agreed level. (4) Work performance was at high level. The work performance on collecting villages' fundamental data on agriculture was found ranking as much as the first. (5) Factors relating to work performance for example, agricultural occupation, social leadership, agricultural group/community enterprise membership, agricultural volunteers; accountant teacher volunteer, fishery volunteer, soil doctor volunteer and livestock volunteer. On support for work performance and opinion towards role and duty (6) Most of problems was found from work. The work performance on collecting villages' fundamental data on agriculture was farmers to give incomplete information, from the study results, it was suggested village agricultural volunteer should be those who engaged in agriculture as their occupation with work experience in the area. Support on many aspects should be enhanced continuously in line with community context that would enable village agricultural volunteers to run their work efficiently.

Keywords: Village Agricultural Volunteer, Agricultural Volunteer, Work Performance, Suphan Buri Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	2
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่จะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัคร	
เกษตรหมู่บ้าน	8
อาสาสมัครเกษตร	19
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	21
สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	30
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	30
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
การวิเคราะห์ข้อมูล	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี	36
ตอนที่ 2 การสนับสนุนการปฏิบัติงานและความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	45
ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	56
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	62
ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน	66
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	75
สรุปการวิจัย	75
อภิปรายผล	81
ข้อเสนอแนะ	89
บรรณานุกรม	93
ภาคผนวก	97
ก แบบสอบถามชุดที่ 1	98
ข แบบสอบถามชุดที่ 2	109
ประวัติผู้วิจัย	114

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและกลุ่มตัวอย่าง	31
ตารางที่ 4.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	37
ตารางที่ 4.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	38
ตารางที่ 4.3 ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตรและประสบการณ์ การประกอบอาชีพเกษตรกรรม	40
ตารางที่ 4.4 การเป็นผู้นำในสังคม อาสาสมัครเกษตรอื่นๆ และสมาชิกกลุ่มต่างๆ	41
ตารางที่ 4.5 การรับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านทางสื่อมวลชน	43
ตารางที่ 4.6 การรับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านทางสื่อบุคคล	44
ตารางที่ 4.7 การรับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านการประชุม/อบรม	44
ตารางที่ 4.8 การได้รับการสนับสนุนด้านการอบรมให้ความรู้	46
ตารางที่ 4.9 การได้รับการสนับสนุนด้านวัสดุ-อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน	48
ตารางที่ 4.10 การได้รับการสนับสนุนการติดตามของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร	48
ตารางที่ 4.11 การได้รับการสนับสนุนด้านความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	49
ตารางที่ 4.12 ภาพรวมการได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงาน	50
ตารางที่ 4.13 ความคิดเห็นต่อการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน	51
ตารางที่ 4.14 ความคิดเห็นต่อการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน	52
ตารางที่ 4.15 ความคิดเห็นต่อการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหา ของเกษตรกรในหมู่บ้าน	53
ตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นต่อการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและ รายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	54
ตารางที่ 4.17 ภาพรวมความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	56
ตารางที่ 4.18 ผลการปฏิบัติงานในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร ของหมู่บ้าน	57
ตารางที่ 4.19 ผลการปฏิบัติงานในการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน	58

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.20 ผลการปฏิบัติงานในการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหา ของเกษตรกรในหมู่บ้าน.....	59
ตารางที่ 4.21 ผลการปฏิบัติงานในการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงาน เหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	60
ตารางที่ 4.22 สรุปผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน.....	61
ตารางที่ 4.23 ปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน.....	62
ตารางที่ 4.24 ข้อเสนอแนะของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน.....	65
ตารางที่ 4.25 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางสังคมกับการปฏิบัติงาน ของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน.....	67
ตารางที่ 4.26 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางสังคมกับการปฏิบัติงาน ของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านรายด้าน.....	68
ตารางที่ 4.27 ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นอาสาสมัครเกษตรกรประเภทต่างๆ กับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน.....	69
ตารางที่ 4.28 ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นอาสาสมัครเกษตรกรประเภทต่างๆ กับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านรายด้าน.....	70
ตารางที่ 4.29 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจกับการปฏิบัติงาน ของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน.....	72
ตารางที่ 4.30 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจกับการปฏิบัติงาน ของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านรายด้าน.....	73
ตารางที่ 4.31 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนการปฏิบัติงานและความคิดเห็น ต่อบทบาทหน้าที่กับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน.....	74

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ภาพที่ 5.1 แผนภาพต้นไม้การพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	90

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นองค์กรขนาดใหญ่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเกษตรกรรม การจัดหาแหล่งน้ำและพัฒนาระบบชลประทาน ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ส่งเสริมและพัฒนาระบบสหกรณ์ รวมทั้งกระบวนการผลิตและสินค้าเกษตรกรรม และราชการอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีหน่วยงาน ภายใต้สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และในอดีตหน่วยงานต่างๆ เหล่านี้ ได้มีการคัดเลือกเกษตรกรในพื้นที่เพื่อเป็นตัวแทนและช่วยเหลืองานของหน่วยงานนั้นๆ เป็นผลให้ในปี พ.ศ. 2551 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดให้มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน 13 สาขาขึ้น ทั้งนี้การปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา ยังขาดการเชื่อมโยงและบูรณาการระหว่างกัน ดังนั้นในปี พ.ศ. 2554 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้กำหนดให้กรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดคัดเลือกอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน หรือ ออภ. จากอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา และผู้แทนสภาเกษตรกรระดับหมู่บ้าน หมู่บ้านละหนึ่งคน เพื่อทำหน้าที่ประสานเชื่อมโยงการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรสาขาต่างๆ เกษตรกรในหมู่บ้าน และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เกิดการบูรณาการงานพัฒนาการเกษตรตามภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับปัจจุบันอัตรากำลังของข้าราชการที่ทำงานในพื้นที่ลดลง ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาต่างๆ ในพื้นที่ โดยเฉพาะด้านการเกษตร ดังนั้นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน นอกเหนือจากการเป็นผู้ประสานงานระหว่างอาสาสมัครเกษตรสาขาต่างๆ เกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงานการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่อีกด้วย

ในปี พ.ศ.2555 และ ปี พ.ศ.2556 สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี ได้ดำเนินการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยประกอบด้วย 1) การอบรมยกระดับความรู้ความสามารถของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรของจังหวัดสุพรรณบุรี 2) การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในพื้นที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ รวมถึงจะก่อให้เกิดการทำงานอย่างมีส่วนร่วมโดยชุมชนอย่างแท้จริง แต่ในจังหวัดสุพรรณบุรียังไม่มีการศึกษาวิจัยการปฏิบัติงาน และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของ ออภ. ดังนั้นงานวิจัยนี้มุ่งจะศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เพื่อนำผลการศึกษาวิจัย เป็นแนวทางในการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และสนับสนุนงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ได้อย่างสอดคล้องกับปัญหาและสถานการณ์จริงอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี
- 2.2 เพื่อศึกษาการสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี
- 2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี
- 2.4 เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี
- 2.5 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี
- 2.6 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและศึกษาเอกสารจากแหล่งต่างๆ สามารถกำหนดประเด็นการวิจัย ได้ดังนี้

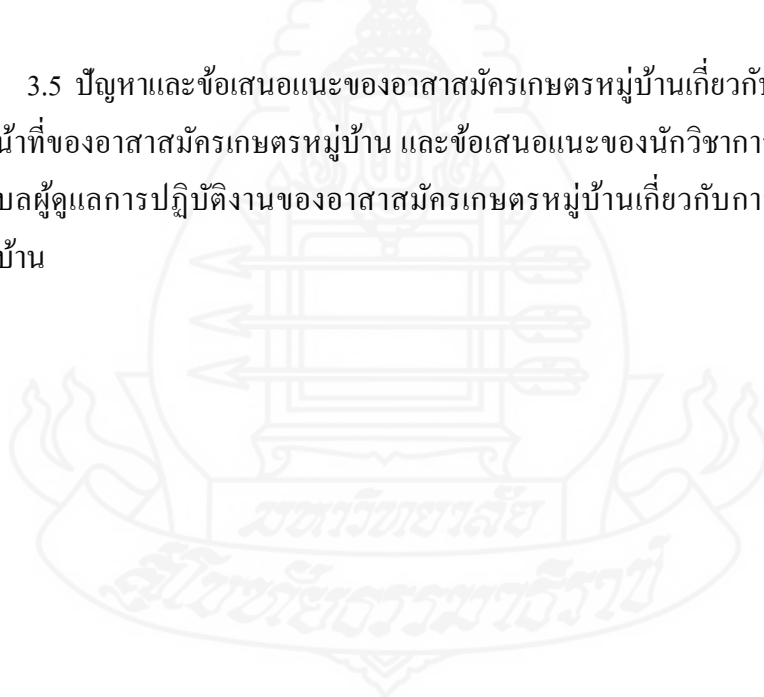
- 3.1 ปัจจัยพื้นฐานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประกอบด้วย อายุ เพศ และระดับการศึกษา

3.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประกอบด้วย ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตร ประสบการณ์ด้านการเกษตร (ระยะเวลา) การประกอบอาชีพ ด้านการเกษตร รายได้รวมของครัวเรือน/ปี การเป็นผู้นำในสังคม การเป็นอาสาสมัครเกษตร ประเภทอื่นๆ การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน และช่องทางการรับข่าวสาร

3.3 การสนับสนุนการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การฝึกอบรม การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.4 ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประกอบด้วย ความคิดเห็นต่อ (1) การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน (2) การร่วมกิจกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (3) การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และ (4) การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตาม บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ประจำตำบลผู้ดูแลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกี่ยวกับการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ตัวแปรอิสระ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

- 4.1 ปัจจัยพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน การปฏิบัติงานแตกต่างกัน
- 4.2 การสนับสนุนการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน
- 4.3 ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน

5. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี มีขอบเขตดังนี้

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

5.1.1 ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่กำหนดไว้ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2555 ประกอบด้วย บทบาทหน้าที่ 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน

ด้านที่ 2 การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน

ด้านที่ 3 การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน

ด้านที่ 4 ติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.1.2 ศึกษาการสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ด้านต่างๆ ประกอบด้วย การอบรมให้ความรู้ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน การติดตามของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร และการให้ความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.1.3 ศึกษาความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ทั้ง 4 ด้านตามที่กล่าวข้างต้นในข้อ 5.1.1

5.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 1,009 ราย โดยสุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 287 ราย

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 อาสาสมัครเกษตร หรือ ออช. หมายถึง เกษตรกรหรือบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกหรือสนใจสมัครเข้าเป็นอาสาสมัครภายใต้หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด เพื่อเป็นเครือข่ายในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งงานของชุมชนซึ่งเกี่ยวข้องกับการเกษตรหรือสหกรณ์ โดยอาสาสมัครเกษตร มี 13 สาขา ประกอบด้วย 1) อาสาสมัครเกษตรและสหกรณ์ 2) อาสาสมัครฝนหลวง 3) อาสาสมัครเกษตรด้านบัญชี 4) ประมงอาสา 5) อาสาปศุสัตว์ 6) หมอดินอาสา 7) เกษตรหมู่บ้าน 8) อาสาสมัครสหกรณ์ 9) อาสาสมัครชลประทาน 10) เศรษฐกิจการเกษตรอาสา 11) อาสาปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 12) อาสาสมัครชวชนาชั้นนำ และ 13) อาสาพัฒนาทางพารา

6.2 อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน หรือ ออชม. หมายถึง ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ระดับหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 คน ที่มาจากการคัดเลือกผู้แทนอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา หรือผู้แทนสภาเกษตรกรระดับหมู่บ้าน

6.3 ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตร หมายถึงระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตร (ออช.) โดยนับจากปี พ.ศ. 2551 ซึ่งมีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องอาสาสมัครเกษตร พ.ศ. 2551 ถึง ปี พ.ศ. 2556 ที่ได้ทำการจัดเก็บข้อมูลการวิจัย

6.4 บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน หมายถึง บทบาทหรือภารกิจที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต้องปฏิบัติ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ (1) การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน (2) การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (3) การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และ (4) การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.5 การสนับสนุนการปฏิบัติงาน หมายถึง การได้รับสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อบรมให้ความรู้ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

6.6 ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านด้านต่างๆ ได้แก่ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

ระดับหมู่บ้าน การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และ การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7. ประโยชน์ที่จะได้รับ

ผลการศึกษาเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และการพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ยิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้ดำเนินการตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่างๆ 5 ส่วน ดังนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
  - 1.1 บทบาท
  - 1.2 การปฏิบัติงาน
  - 1.3 ความคิดเห็น
  - 1.4 ผู้นำในการส่งเสริมการเกษตร
2. อาสาสมัครเกษตร
3. อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
4. สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี
  - 4.1 การส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี
  - 4.2 การดำเนินงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจังหวัดสุพรรณบุรี
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

1.1 บทบาท

1.1.1 ความหมายของบทบาท

ไพบูลย์ ช่างเรียน (2516 อ้างถึงใน รัฐประศาสนศาสตร์ (ออนไลน์)) ได้อธิบายถึง “บทบาท” ในทางสังคมว่า บทบาทโดยทั่วไปอาจมีความหมายได้ 2 ความหมาย ดังนี้

ความหมายแรก พิจารณาด้านโครงสร้างสังคม บทบาท หมายถึง ตำแหน่งทางสังคมที่มีชื่อเรียกต่างๆ ซึ่งจะแสดงลักษณะ โดยคุณสมบัติและกิจกรรมของบุคคลที่ครองตำแหน่ง

ความหมายที่สอง พิจารณาในด้านการแสดงบทบาท หรือการสังสรรค์ของสังคม บทบาท หมายถึงผลต่อเนื่อง ที่มีแบบแผนการกระทำที่เกิดจากการเรียนของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์ของการสังสรรค์

ราชบัณฑิตยสถาน (2542: 602) ได้อธิบายความหมาย “บทบาท” คือ การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู

จันทร์เพ็ญ อมรเลิศวิทย์ (2543: 26-27) อธิบายถึงความหมายของบทบาท โดยแบ่งตามตำแหน่งสถานภาพต่างๆ ในโครงสร้างทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยบรรทัดฐานหรือความคาดหวังที่ผูกติดอยู่กับสถานภาพ โดยความหมายแรก “บทบาท” คือ สิ่งที่เขาแสดงออกตามความคาดหวังของคนอื่นๆ และความหมายที่สอง “บทบาท” คือ สิทธิ หน้าที่ อำนาจความรับผิดชอบที่ตามมากับตำแหน่งเสมอ การแสดงสิทธิ หน้าที่ อำนาจความรับผิดชอบให้ปรากฏ หรือพฤติกรรมที่คาดหมายเมื่ออยู่ในสถานภาพนั้นๆ

1.1.2 ประเภทของบทบาท

โคเฮิน (Cohen, 1979 : 35) อ้างใน ทศนีย์ บุญเกล้า (2554: 9) ได้เสนอเกี่ยวกับลักษณะของบทบาทไว้ดังนี้

- 1) บทบาทที่ถูกกำหนด เป็นบทบาทที่สังคมกำหนดไว้ให้ต้องปฏิบัติตาม บทบาทใดบทบาทหนึ่ง แม้ว่าบุคคลบางคนจะไม่ได้ปฏิบัติตามบทบาทที่คาดหวังโดยผู้อื่น เราก็ยังคงยอมรับว่าบุคคลจะต้องปฏิบัติไปตามบทบาทที่สังคมกำหนด
- 2) บทบาทที่ปฏิบัติจริง เป็นวิธีการที่บุคคลได้แสดงหรือปฏิบัติออกมาจริงตามตำแหน่ง
- 3) บทบาทที่กระทำจริง เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพได้กระทำจริง ซึ่งอาจเป็นบทบาทที่สังคมคาดหวัง หรือเป็นบทบาทที่ตนเองคาดหวัง หรืออาจเป็นบทบาทตามที่สังคมคาดหวังและตนเองคาดหวังด้วย

1.1.3 การขัดแย้งทางบทบาท

จันทร์เพ็ญ อมรเลิศวิทย์ (2543: 28-30) โดยสรุปว่า การขัดแย้งทางบทบาท อาจเกิดจากบุคคลหนึ่งมีสถานภาพต่างกัน ในขณะที่ใดขณะหนึ่ง จึงทำให้บุคคลดังกล่าวมีความไม่สอดคล้องหรือขัดแย้งกันอยู่ในตัว นักสังคมวิทยาเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า “บทบาทขัดกัน” หรือ “ความขัดแย้งทางบทบาท” ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลต้องเผชิญความคาดหวังต่างๆ ที่ขัดกัน โดยมีหลายลักษณะ คือ

- 1) บุคคลหนึ่งคาดหวังจากบุคคลอื่นในลักษณะที่ขัดแย้งกัน
- 2) หลายคนหรือกลุ่มมีความคาดหวังในตัวบุคคลที่แตกต่างกัน

3) การขัดแย้งระหว่างบทบาท

4) ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งหรือสถานภาพนั้นไม่สามารถทำตามบทบาทได้ หรือทำ
ได้ยาก

ชูดา จิตพิทักษ์ (2525 อ้างถึงใน รัฐประศาสนศาสตร์ (ออนไลน์)) กล่าวว่า การศึกษาบทบาทเพื่อให้เข้าใจถึงความขัดแย้งทางบรรทัดฐานของสังคม และสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ทางสังคม จึงควรทำความเข้าใจบทบาท 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 ความคาดหวังในบทบาท แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของความรู้ ความเข้าใจ 2 ด้าน คือ ด้านการเร้าจากการติดต่อที่เกี่ยวข้องของบุคคลกับพฤติกรรมที่ปกติของบุคคลอื่น และด้านการตอบสนองจากแนวโน้มของการแสดงออก

ประการที่ 2 การรับรู้ในบทบาท คือ บทบาทแต่ละบทบาทมีความสัมพันธ์กันในระบบสังคม การกระทำตามบทบาทนั้นขึ้นอยู่กับความเข้าใจของปัจเจกบุคคล การแปลความหมาย รวมทั้งคุณสมบัติที่เป็นส่วนบุคคล สิ่งเหล่านี้กำหนดให้บุคคลแสดงบทบาทต่างกันไป ตามลักษณะ อุปนิสัย ความรู้ มูลเหตุจูงใจ ประสบการณ์เดิม การอบรมฝึกฝน ความพึงพอใจ ตลอดจนจนถึงสภาพทางกายและจิตใจของบุคคลที่ดำเนินบทบาทนั้น

ประการที่ 3 การขัดแย้งในบทบาท คือ การที่บุคคลมีสถานภาพมากกว่า 1 สถานภาพ ในสถานการณ์หนึ่ง บทบาทที่จะต้องกระทำจึงมากกว่าหนึ่งบทบาท จึงก่อให้เกิดความยุ่งยากสำหรับเขาโดยเฉพาะเมื่อบทบาททั้งหลายขัดแย้งกัน

ทัศนาศ นุญทอง (อ้างถึงใน รัฐประศาสนศาสตร์ (ออนไลน์)) ได้ให้แนวความคิด ในเรื่องมโนทัศน์ของทฤษฎีบทบาทหน้าที่ตามตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ที่ถูกคาดหวังจากสังคมรอบด้าน เช่น จากผู้อยู่ตำแหน่งอื่นๆ รอบตัว รวมถึงตัวเราเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดจากกระบวนการที่เรียกว่า “กระบวนการทางสังคม” ถ้าความคาดหวังจากทุกฝ่ายไม่ตรงกัน และผู้ดำรงตำแหน่งอยู่ในบทบาท ไม่สามารถปรับให้มีความพอดี จะเกิดปัญหาต่อต้านขัดแย้งในบทบาท และผลที่ตามมา คือ ความล้มเหลวของงาน ดังนั้นการแสดงบทบาทของบุคคลตามตำแหน่งหน้าที่จะเป็นไปได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ที่สำคัญ คือ

- 1) ความเข้าใจในบทบาทที่ต้องแสดงหรือปฏิบัติ
- 2) ประสบการณ์ของผู้แสดงบทบาท
- 3) บุคลิกภาพของผู้แสดงบทบาท

1.1.4 ความคลุมเครือในบทบาท

ความคลุมเครือในบทบาทเกิดจากบทบาทที่ขาดความชัดเจน และจะนำไปสู่ความตึงเครียดของบุคคลที่ต้องแสดงบทบาทนั้นๆ หากเกิดขึ้นสูงและต่อเนื่องก็จะส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับความขัดแย้งในบทบาท ซึ่งที่มาของการขาดความชัดเจนนั้น มีสาม ประการ คือ

- 1) จากความใหม่ของบทบาท ซึ่งทำให้บุคคลต้องค้นหาวิธีการปฏิบัติที่ ถูกต้องด้วยตัวเอง ทั้งนี้การขาดความชัดเจนในบทบาทก็อาจจะนำไปสู่ความตึงเครียดในบทบาท
- 2) จากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคมอย่างรวดเร็ว ทำให้บทบาท ขาดความชัดเจนและนำไปสู่ความตึงเครียดได้
- 3) จากความไม่ต่อเนื่องหรือการมีช่องว่างที่มีอยู่ในความคาดหวังที่เกี่ยวข้อง หรือสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงจากบทบาทหนึ่งไปสู่อีกบทบาทหนึ่ง

จากการศึกษาเรื่องของบทบาท ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการ ปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจังหวดสุพรรณบุรี สามารถสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง ตำแหน่งทางสังคมที่แสดงคุณสมบัติและกิจกรรมของบุคคลที่ครองตำแหน่ง และเมื่อพิจารณาด้าน โครงสร้างทางสังคม บทบาท คือ สิ่งที่แสดงออกตามความคาดหวัง หรือสิทธิ อำนาจ หน้าที่ ที่มา พร้อมกับตำแหน่งเสมอ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ถูกคาดหวังเมื่ออยู่ในตำแหน่งนั้นๆ

บุคคลอาจแสดงบทบาทตามที่สังคมกำหนดไว้ให้ต้องปฏิบัติตาม แต่การ กระทำของบุคคลอาจกระทำตามสิ่งที่สังคมกำหนด หรือกระทำตามที่ผู้กระทำคาดหวัง หรือทั้งสอง อย่างก็ได้

ทั้งนี้ สิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงบทบาทต่างกันออกไป คือ ลักษณะและอุปนิสัย ส่วนบุคคล เหตุจูงใจ ประสบการณ์เดิม การอบรมฝึกฝน ความพึงพอใจ สภาพทางกายและจิตใจ

1.2 การปฏิบัติงาน

1.2.1 ความหมายของการปฏิบัติงาน

เกษมธิดา สพสมัย (2536 อ้างถึงใน สุวิสาส์ กันตอนันตพร 2554: 12) ได้ กล่าวถึง การปฏิบัติงาน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นความสามารถ โดยการนำความรู้ความ เข้าใจ ที่มีอยู่มาใช้ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสถานการณ์จริง และในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง เหมาะสม

1.2.2 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งจำเป็นต่อความสำเร็จของการทำงาน ทั้งต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน รวมถึงการดำเนินงานที่เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (อ้างถึงใน เอกกรินทร์ โปตะเวช 2551: 33) กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้สึกร่วมของบุคคลที่มีต่อการทำงาน ในทางบวก ความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงานและได้รับผลตอบแทน คือผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลรู้สึกมุ่งมั่นและอยากที่จะทำงาน

1.2.3 อิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541: 102) ได้สรุปถึงสิ่งที่ช่วยตัดสินใจด้านความพอใจ ในงาน ได้แก่ งานที่ทำ ทักษะระดับสติปัญญา ความเสมอภาคในการรับรางวัล การให้การสนับสนุนช่วยเหลือเกี่ยวกับงาน และการช่วยเหลือสนับสนุนของเพื่อนร่วมงาน

NovaBizz (<http://www.novabizz.com/NovaAce/Manage/satisfaction.htm>) กล่าวถึงความพึงพอใจในงาน โดยสรุปว่า “ความพอใจ” (Satisfaction) เป็นทัศนคติอย่างหนึ่ง และเป็นทัศนคติในทางบวก ที่บุคคลมีต่องานที่ทำ และความพอใจในงานเกิดขึ้นเฉพาะตัวบุคคลเพียงคนเดียว ความพอใจในงาน เกี่ยวข้องอยู่กับปัจจุบันและสิ่งที่ผ่านไปในอดีตเสียมากกว่า คนทำงานจะตัดสินใจระดับความพอใจในงานของตนจากประสบการณ์ และสิ่งที่เป็นอย่างจริงในขณะนั้น ทั้งนี้ปัจจัยด้านบุคคลที่สำคัญ ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านงาน และปัจจัยด้านการจัดการ ดังนี้

1) ปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วย

(1) ประสบการณ์ในการทำงาน กล่าวคือ เมื่อบุคคลทำงานมานาน จนมีความรู้ความชำนาญในงานนั้น จะเกิดความพึงพอใจในกับงานที่ทำ หรืองานที่ใกล้เคียงกับประสบการณ์เดิม

(2) เพศ โดยจะเกี่ยวข้องกับลักษณะงานที่ทำ รวมทั้งระดับความทะเยอทะยานและความต้องการทางการเงิน เพศหญิงมีความอดทนที่จะทำงานที่ต้องใช้ฝีมือ และงานที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าชาย

(3) กลุ่มสมาชิกในความรับผิดชอบหรือกลุ่มที่ทำงานด้วยกัน โดยกลุ่มจะมีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานซึ่งต้องการความสามารถหลายอย่างประกอบกัน ต้องมีสมาชิกที่มีทักษะในงานหลายด้าน และความสามัคคีปรองดองกันของสมาชิก จะนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงาน

(4) อายุ โดยอาจจะมึผลต่อการทำงานไม่เด่นชัด แต่อายุเกี่ยวข้องกับระยะเวลาและประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งผู้ที่มีอายุมากจะมีประสบการณ์ในการทำงานนั้นมาก จะพอใจงานเดิมและไม่ชอบเปลี่ยนงาน

(5) เวลาในการทำงาน โดยงานที่ทำในเวลาปกติ จะสร้างความพึงพอใจในการทำงานมากกว่างานที่ต้องทำในเวลาที่ไม่ต้องทำงาน เพราะขัดกับความต้องการเวลาส่วนตัวเพื่อพักผ่อนและสังสรรค์

(6) เซาว์นปัญญา โดยขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และลักษณะงานที่ทำ

(7) การศึกษา โดยมีผลต่อการวิจัยไม่เด่นชัดนัก แต่มักจะขึ้นอยู่กับงานที่ทำว่าเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของเขาหรือไม่

(8) บุคลิกภาพ โดยคนที่มีความวิตกกังวลสูงมักจะไม่พอใจในการทำงานมากกว่าคนปกติ

(9) ระดับเงินเดือน โดยเงินเดือนที่มากพอแก่การดำรงชีพตามสภาพ ดังนั้นผู้ที่มีเงินเดือนสูงจึงมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าผู้ที่มีเงินเดือนต่ำ

(10) แรงจูงใจในการทำงาน โดยเฉพาะแรงจูงใจจากความคิดส่วนตัวของผู้ทำงานเองมีความมุ่งมั่นความสำเร็จก็จะสร้างความพึงพอใจในการทำงาน

(11) ความสนใจในงานเฉพาะด้าน โดยบุคคลที่สนใจในงาน และได้ทำงานที่ตนเองถนัดและพอใจ จะมีความสุขและพึงพอใจในการทำงานมากกว่าบุคคลที่มีศูนย์ความสนใจในชีวิตไม่ได้ทำงาน

2) ปัจจัยด้านงาน ประกอบด้วย

(1) ลักษณะงาน ได้แก่ ความน่าสนใจ ความท้าทาย ความแปลก โอกาสที่จะได้เรียนรู้และศึกษางาน โอกาสที่จะทำให้งานนั้นสำเร็จ การรับรู้หน้าที่รับผิดชอบ การควบคุมการทำงานและวิธีการทำงาน การที่ผู้ทำงานมีความรู้สึกร่องานที่ทำอยู่ ว่าเป็นงานที่สร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ท้าทาย สิ่งเหล่านี้ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในการทำงาน มีความต้องการที่จะปฏิบัติงานนั้นๆ และเกิดความผูกพันต่องาน

(2) ขนาดของหน่วยงาน โดยความพึงพอใจในการทำงานกับขนาดของหน่วยงานแต่ละคนจะแตกต่างกัน ตามทัศนคติหรือและคิดเห็นส่วนตัว ถ้าต้องการความมีศักดิ์ศรีและชื่อเสียง บุคคลนั้นจะพอใจเลือกทำงานกับหน่วยงานใหญ่ แต่ถ้ามุ่งความสัมพันธ์ บุคคลนั้นจะพอใจทำงานในหน่วยงานขนาดเล็ก

(3) ความห่างไกลของบ้านและที่ทำงาน โดยการที่บ้านอยู่ห่างไกลจากที่ทำงานการเดินทางไม่สะดวก ต้องตื่นแต่เช้ามีด รถติดและเหน็ดเหนื่อยจากการเดินทาง มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน

(4) สภาพทางสังคม โดยในแต่ละท้องถิ่นแต่ละพื้นที่มีส่วนสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงาน คนทำงานในเมืองใหญ่ มีความพึงพอใจในงาน น้อยกว่าคนที่ทำงานในเมืองเล็ก ทั้งนี้เนื่องจากความคุ้นเคย ความใกล้ชิดระหว่างคนงานในเมืองเล็กมีมากกว่า ในเมืองใหญ่ ทำให้เกิดความอบอุ่นและมีความสัมพันธ์กัน

(5) โครงสร้างของงาน หมายถึงความชัดเจนของงาน ที่สามารถอธิบายชี้แจงเป้าหมายของงาน รายละเอียดของงาน ตลอดจนมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ความชัดเจนบอกให้รู้ว่าทำอะไร และดำเนินการอย่างไร

3) ปัจจัยด้านการจัดการ ประกอบด้วย

(1) ค่าตอบแทนและผลประโยชน์ โดยในสถานะเศรษฐกิจปัจจุบัน ที่ค่าครองชีพสูง ค่าตอบแทนหรือรายรับเป็นความสำคัญอันดับแรก

(2) โอกาสก้าวหน้า

(3) อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ หมายถึงอำนาจที่หน่วยงานมอบให้ตามตำแหน่งเพื่อควบคุมสั่งการ ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงาน ให้ปฏิบัติงานที่มอบหมายให้สำเร็จ งานบางอย่างมีอำนาจตามตำแหน่งที่เด่นชัด

(4) สภาพการทำงาน

(5) เพื่อนร่วมงาน ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงานทำให้คนเรามีความสุข และพอใจในการทำงาน

(6) ความรับผิดชอบต่องาน เป็นทัศนคติส่วนตัวของบุคคล ผู้ที่มีความรับผิดชอบสูงจะมีความพอใจในการทำงาน ถึงแม้จะเป็นงานที่ยากลำบาก มากกว่าบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่องานต่ำ

(7) การนิเทศงาน คือการชี้แนะในการทำงานจากหน่วยงาน หรือผู้เชี่ยวชาญในหน่วยงาน ถ้าผู้นิเทศมีศิลปะในการชี้แนะจะสร้างความพอใจให้ผู้ปฏิบัติงานทั้งในภาพรวมที่มีต่อองค์กรด้วย

(8) การสื่อสารกับผู้บังคับบัญชา ถ้าผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้พนักงานมีโอกาสสื่อสารกับคนบ้าง พยายามเข้าใจว่าผู้ใต้บังคับบัญชาคิดอะไร จะสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้บริหารกับพนักงาน

(9) ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร ความประพฤติ ความสามารถ และความตั้งใจ ที่ผู้บริหารมีต่อหน่วยงาน ทำให้พนักงานเกิดความศรัทธา (ผู้นำ:ทำตนเป็นตัวอย่าง) ช่วยสร้างความพึงพอใจในการทำงานและพนักงานจะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเรื่องการปฏิบัติงาน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี สามารถสรุปได้ว่า อิทธิพลหนึ่งที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน คือ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งเกิดจาก 1) การได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ 2) ปัจจัยด้านบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ประสบการณ์ เพศ กลุ่มที่ทำงานร่วมกัน อายุ การศึกษา และความสนใจในงาน 3) ปัจจัยด้านงาน ประกอบด้วย ลักษณะงาน และ โครงสร้างของงาน และ 4) ปัจจัยด้านการจัดการ ประกอบด้วย การนิเทศงาน และการสื่อสารกับผู้บังคับบัญชา

1.3 ความคิดเห็น

1.3.1 ความหมายของความคิดเห็น

โสภา ชูพิกุลชัย (2521: 160) ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างความคิดเห็น และทัศนคติว่าไม่สามารถชี้ให้เห็นเด่นชัดได้ โดยฮอร์แลนด์และเคลเลย์ ได้ให้ความหมายของความคิดเห็น คือ บางอย่างซึ่งเป็นความคาดหวังหรือการคาดคะเน ไม่ได้เป็นความชอบพอ โดยความคิดเห็นนั้นสามารถแปลมาเป็นคำพูดได้

โรเบิร์ต อี. (2524: 393) กล่าวถึงความคิดเห็น ในมุมมองนักจิตวิทยาว่า เป็นความเชื่ออย่างอ่อนๆ โดยความคิดเห็นอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

1.3.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

โอสแคมป์ (Oskamp) (1977 อ้างถึงใน สักดา ปัญญา 2550: 17-18) ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น ดังนี้

1) ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย (Genetic and Physiological Factors) เป็นปัจจัยตัวแรกที่ไม่ค่อยจะได้พูดถึงมากนัก โดยมีการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านพันธุกรรม จะมีผลต่อระดับความก้าวร้าวของบุคคล ซึ่งจะมีผลต่อการศึกษา เจตคติหรือความคิดเห็นของบุคคลนั้นๆ ได้ ปัจจัยด้านร่างกาย เช่น อายุ ความเจ็บป่วย และผลกระทบจากการให้ยาเสพติดจะมีผลต่อความคิดเห็นและเจตคติของบุคคล เช่น คนที่มีความคิดอนุรักษ์นิยมมักจะเป็นคนที่มีอายุมาก เป็นต้น

2) ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (Direct Personal Experience) คือ บุคคลได้รับความรู้สึกและความคิดต่างๆ จากประสบการณ์โดยตรง เป็นการกระทำหรือพบเห็นต่อสิ่งต่างๆ โดยตนเอง ทำให้เกิดเจตคติหรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ

3) อิทธิพลจากครอบครัว (Parental Influence) เป็นปัจจัยที่บุคคลเมื่อเป็นเด็ก จะได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และครอบครัว ทั้งนี้เมื่อตอนเป็นเด็กเล็กๆ ที่ จะได้รับการอบรมสั่งสอน ทั้งในด้านความคิด การตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย การให้รางวัลและการลงโทษ ซึ่งเด็กจะได้รับจากครอบครัวและจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับมา

4) เจตคติและความคิดเห็นของกลุ่ม (Group Determinants of Attitude) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นหรือเจตคติของแต่ละบุคคล เนื่องจากบุคคลจะต้องมีสังคมและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้นความคิดเห็นและเจตคติต่างๆ จะได้รับการถ่ายทอด และมีแรงกดดันจากกลุ่มไม่ว่าจะเป็นเพื่อนในโรงเรียน กลุ่มอ้างอิงต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดความคล้อยตามเป็นไปตามกลุ่มได้

5) สื่อมวลชน (Mass Media) เป็นสื่อต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับสื่อเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ จะมีผลทำให้บุคคลมีความคิดเห็นมีความรู้ลึกต่าง ๆ เป็นไปตามข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อ

1.4 การวัดความคิดเห็น

เบสท์ (Best) (1977 อ้างถึงใน สักดา ปัญญา 2550: 18) กล่าวว่า การวัดความคิดเห็น โดยทั่วไปจะต้องมี องค์ประกอบ 3 อย่างคือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้าที่มีการตอบสนองซึ่งจะออกมาในระดับสูงต่ำ มากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นนั้น โดยมากจะใช้ตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ตอบคำถามเลือกตอบแบบสอบถาม และผู้ถูกวัดจะเลือกตอบตามความคิดเห็นของตนในเวลานั้น การใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นนั้น ใช้การวัดแบบลิเคอร์ท์ โดยเริ่มด้วยการรวบรวม หรือเรียบเรียงข้อความที่เกี่ยวกับความคิดเห็นและระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย เกี่ยวกับข้อความที่กำหนดให้ ซึ่งข้อความแต่ละข้อความจะมีความคิดเห็นเลือกตอบ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากการศึกษาเรื่องความคิดเห็น ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี คือ การวัดความคิดเห็น โดยวิธีการวัดความคิดเห็นจะใช้แบบสอบถามโดยใช้การวัดแบบลิเคอร์ท์

1.5 ผู้นำในการส่งเสริมการเกษตร

จินดา ขลิบทอง (2555: 5-45) กล่าวถึงผู้นำในการส่งเสริมการเกษตร ในเรื่องของ ความหมาย คุณลักษณะ และการเสริมสร้างผู้นำในการส่งเสริมการเกษตร โดยสรุป ดังนี้

1.5.1 ความหมาย

ผู้นำ คือ ผู้ที่สามารถมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมผู้อื่น โดยเสนอแนวทางและลงมือทำ สร้างให้เกิดความศรัทธา แรงจูงใจ และสมัครใจทำตาม หรืออีกนัยหนึ่ง หมายถึง บุคคลที่

ได้รับการยอมรับจากสมาชิกของกลุ่มให้เป็นผู้แทน และเป็นผู้ดำเนินการวางแผน ตัดสินใจ
 อำนวยการประสานงานและควบคุมการปฏิบัติของสมาชิกในกลุ่ม ให้ไปสู่วัตถุประสงค์และ
 เป้าหมายที่ต้องการ โดยผู้นำจะต้องมีอิทธิพลทำให้บุคคลอื่นคล้อยตาม ทั้งในด้านความคิดและการ
 ปฏิบัติ

ผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง ผู้ที่ทำให้บุคคลอื่นต้องการเปลี่ยนแปลง
 เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะโดยทั่วไปบุคคลไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ผู้นำการเปลี่ยนแปลง
 จึงมีบทบาทสำคัญในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ผู้นำในการส่งเสริมการเกษตร จึงหมายถึง บุคคลผู้ซึ่งต้องใช้ศาสตร์และศิลป์
 เพื่อบริหารจัดการสิ่งต่างๆ ที่กำหนดไว้ให้บรรลุเป้าหมาย นั่นคือกลุ่มบุคคลเป้าหมายเกิดการ
 เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โดยเฉพาะตัวเกษตรกร ครอบครัวและชุมชน

1.5.2 คุณลักษณะของผู้นำการส่งเสริมการเกษตร

โดยสรุป ผู้นำการส่งเสริมการเกษตรควรมีลักษณะโดยภาพรวม 3 ส่วนสำคัญ
 ดังนี้

- 1) คุณลักษณะภายในของผู้นำ ประกอบด้วย ความเชื่อมั่นในตนเอง ความ-
 ยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความกระตือรือร้น ความจริงใจ และความคิดสร้างสรรค์
- 2) ความสามารถในการทำงานเป็นผู้นำในการส่งเสริมการเกษตร
 ประกอบด้วย การพูด การเขียน การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การวางแผน การถ่ายทอด การให้
 คำปรึกษา การประสานงาน การจูงใจ และการวางตัว
- 3) ความพร้อมในการพัฒนาและร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชน เนื่องจากผู้นำ
 การส่งเสริมการเกษตรจะเป็นที่พึ่งของสมาชิกและชุมชน จึงต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ
 ประกอบด้วย อาชีพ ความรู้ สุขอนามัย การเงินและครอบครัว

1.5.3 การเสริมสร้างผู้นำในการส่งเสริมการเกษตร

การเสริมสร้างผู้นำในการส่งเสริมการเกษตรจะมีวิธีการที่สำคัญ ดังนี้

- 1) การเสริมสร้างความรู้ความสามารถ เนื่องจากผู้นำเกษตรกรในการส่งเสริม
 การเกษตร ต้องมีความรู้ความสามารถ ความเสียสละและความอดทนเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงควร
 เสริมสร้างความรู้ความสามารถด้านความรู้ ทักษะ และทักษะในการทำงานในฐานะผู้นำเกษตรกร
 โดยแบ่งออกเป็นสามด้าน คือ

(1) การเสริมสร้างด้านความรู้ เป็นการให้ความรู้ที่ผู้นำเกษตรกรควร
 ทราบเพื่อนำไปปฏิบัติ และเพื่อให้ผู้นำเกษตรกรมีความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ และสามารถ

ปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างถูกต้อง โดยความรู้ที่เสริมสร้าง
ควรมีความรู้ด้านการเป็นผู้นำ ด้านการเกษตรและการส่งเสริมการเกษตร รวมทั้งความรู้อื่นๆ

(2) การปลูกฝังด้านทัศนคติ เนื่องจากงานด้านส่งเสริมการเกษตร เป็น
งานที่หนัก และเกษตรกรเป้าหมายในการพัฒนาล้วนแต่เป็นบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างมาก
เมื่อเปรียบเทียบกับผู้นำเกษตรกรกับเกษตรกรเป้าหมาย การพัฒนามักจะมีสภาพพื้นฐานไม่ต่างกันนัก
ทั้งยังไม่ได้ผลตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่อย่างชัดเจน ฉะนั้นจึงพบว่าเมื่อเกษตรกรผู้นำถูก
คัดเลือก และปฏิบัติหน้าที่ไประยะหนึ่งแล้ว จะรู้สึกท้อแท้ เบื่อหน่าย ไม่อยากปฏิบัติหน้าที่อีก
ต่อไป ถ้าไม่ได้รับการกระตุ้นดูแลจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างพอเพียง ดังนั้นเพื่อป้องกันปัญหา
ดังกล่าว จึงควรปลูกฝังทัศนคติที่ดีแก่เกษตรกรผู้นำตั้งแต่ระยะเริ่มต้น โดยควรประกอบด้วย
ทัศนคติที่ดีต่อตัวเอง ทัศนคติที่ดีต่อการเป็นผู้นำ ทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรม ทัศนคติที่ดีต่อ
นักส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรเป้าหมายและบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน
ในฐานะผู้นำเกษตรกร และทัศนคติที่ดีต่อชุมชนและการพัฒนาชุมชน

(3) การเพิ่มพูนทักษะ เป็นการเสริมสร้างความรู้ความสามารถทางด้าน
ทักษะ โดยให้ผู้นำเกษตรกรสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องการได้อย่างชำนาญเป็นที่ยอมรับ ทั้งนี้
ทักษะที่ควรเน้นให้ผู้นำเกษตรกร ประกอบด้วย ทักษะในการติดต่อสื่อสาร ทักษะในการส่งเสริม
การเกษตร ทักษะในการตัดสินใจ ทักษะในการแก้ไขปัญหา ทักษะในการประกอบอาชีพเกษตร
ทักษะในการเป็นผู้นำ และทักษะในการพัฒนาตนเอง

2) การสนับสนุนการทำงานของเกษตรกรผู้นำนั้น หมายถึงการช่วยเหลือให้
ผู้นำเกษตรกรสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างราบรื่น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดกำลังใจและประสิทธิภาพในการ
ทำงานและนำมาซึ่งประสิทธิภาพการทำงานในระยะต่อไป โดยการสนับสนุนการทำงานนี้ได้หลาย
ลักษณะ ดังนี้

- (1) สนับสนุนทรัพยากร
- (2) ช่วยเหลือประสานงาน
- (3) ช่วยประชาสัมพันธ์
- (4) เปิดโอกาส โดยช่วยให้ผู้นำเกษตรกรได้มีโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่
ตามความเหมาะสม รวมทั้งการได้รับความรู้หรือวิทยาการใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ก่อนบุคคลอื่น ซึ่ง
จะช่วยให้ผู้นำเกษตรกรเป็นที่ยอมรับมากขึ้น
- (5) ให้คำแนะนำปรึกษา โดยคอยติดตามช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา
อุปสรรคที่ผู้นำเกษตรกรพบอย่างใกล้ชิด

(6) แสดงการยอมรับ โดยการให้เกียรติ รับฟังความคิดเห็น การยก-ย่องในที่ประชุม รวมทั้งการแต่งตั้งหรือทำงานร่วมกันอย่างเป็นทางการ

(7) ติดตามเยี่ยมเยียน โดยหมั่นพบปะพูดคุยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้นำเกษตรกรเกิดความเชื่อมั่น และกำลังใจในการปฏิบัติงาน

(8) จัดรูปแบบและโครงสร้างการทำงานที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน

จากการศึกษาเรื่องผู้นำในการส่งเสริมการเกษตร ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี สามารถสรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้นำการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย คุณลักษณะภายในความสามารถในการทำงานเป็นผู้นำ และความพร้อมในการพัฒนาและร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชน ทั้งนี้ในการเสริมสร้างความสามารถของผู้นำในการส่งเสริมการเกษตร จึงควรเสริมสร้าง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านทัศนคติ และการเพิ่มพูนทักษะ

ดังนั้น เมื่ออาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านซึ่งถือเป็นหนึ่งในผู้นำในการส่งเสริมการเกษตรในปัจจุบัน จะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น การพัฒนาการเป็นผู้นำจึงเป็นประเด็นหนึ่งในการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านด้วย โดยประกอบด้วย การพัฒนาด้านความรู้ความสามารถในอาชีพการเกษตร ความสามารถในการถ่ายทอดและการเป็นวิทยากร ทัศนคติที่ดีต่อการเป็นอาสาสมัครเกษตรกร ความสามารถในการติดต่อสื่อสารและประสานงาน และทักษะการเป็นผู้นำเกษตรกร

การสนับสนุนการทำงานของผู้นำเกษตรกร จะทำให้ผู้เกษตรกรสามารถปฏิบัติงานอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน การสนับสนุนการปฏิบัติงานต่างๆ คือ การสนับสนุนทรัพยากร การประสานงาน การอบรมให้ความรู้ที่จำเป็น การติดตาม เยี่ยมเยียนและให้คำปรึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. อาสาสมัครเกษตรกร

2.1 ความเป็นมาของอาสาสมัครเกษตรกร

นายประวิช จรด้า (<http://asakaset.doae.go.th/a/history.html>) กล่าวว่า ในปี พ.ศ. 2520 กรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินการคัดเลือกเกษตรกรผู้นำทางการเกษตร โดยคัดเลือกจำนวน ร้อยละ 10 ของครอบครัวเกษตรกรในหมู่บ้าน เพื่อเป็นแกนกลางในการรับความรู้จากเจ้าหน้าที่ และกระจายความรู้ไปยังเกษตรกรรายอื่น เพื่อให้เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับคำแนะนำอย่าง

ทั่วถึง ต่อมาในปี พ.ศ. 2523 ได้มีการคัดเลือกเกษตรกรผู้นำ และในปี พ.ศ. 2526 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ออกระเบียบว่าด้วยการกำหนดบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรผู้นำและเกษตรกรหมู่บ้าน พ.ศ. 2526 ต่อมาหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้คัดเลือกผู้แทนเกษตรกรในท้องถิ่นตามความชำนาญเฉพาะสาขา เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร และมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยีและประชาสัมพันธ์งานนโยบายในรูปแบบของอาสาสมัครเกษตรกรประเภทต่างๆ โดยมีรูปแบบการบริหารงานและกำหนดสิ่งตอบแทนและสิ่งจูงใจแตกต่างกันไป

ดังนั้นเพื่อจัดระบบโครงสร้างการบริหารและเครือข่ายการปฏิบัติงานที่เป็นเอกภาพ รวมทั้งการดูแลด้านสวัสดิการและสิ่งตอบแทนแก่อาสาสมัครเกษตรกรให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการออกระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการบริหารงานอาสาสมัครเกษตรกร พ.ศ. 2551 และต่อมา ในปี พ.ศ. 2553 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ออกประกาศเพิ่มเติม เรื่องประเภทคุณสมบัติและการขึ้นทะเบียนอาสาสมัครเกษตรกรกิตติมศักดิ์ โดยได้กำหนดให้มีอาสาสมัครเกษตรกร จำนวน 13 ประเภท

ทั้งนี้ “อาสาสมัครเกษตรกร” ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นตัวแทนของหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 13 สาขา ประกอบด้วย อาสาสมัครเกษตรกรและสหกรณ์ อาสาสมัครฝนหลวง อาสาสมัครเกษตรด้านบัญชี ประมงอาสา อาสาปศุสัตว์ หมอดินอาสา เกษตรหมู่บ้าน อาสาสมัครสหกรณ์ อาสาสมัครชลประทาน เศรษฐกิจการเกษตรอาสา อาสาปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม อาสาสมัครชวาหน้าชั้นนำ และอาสาพัฒนาทางพารา เพื่อปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและให้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยี ในรวมถึงประชาสัมพันธ์งานด้านการเกษตรระดับครัวเรือนและหมู่บ้าน โดยอาสาสมัครเกษตรกรสาขาที่เป็นตัวแทนของกรมส่งเสริมการเกษตร คือ เกษตรหมู่บ้าน

2.2 คุณสมบัติของอาสาสมัครเกษตรกร

ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง ประเภทคุณสมบัติและการขึ้นทะเบียนอาสาสมัครเกษตรกรและอาสาสมัครเกษตรกรกิตติมศักดิ์ กำหนดให้บุคคลที่จะสมัครเป็นอาสาสมัครเกษตรกร 13 สาขา มีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับด้านการเกษตร อันเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและสังคม
- 2) มีภูมิลำเนาหรือประกอบอาชีพเกษตรกรรมในพื้นที่ที่สมัคร
- 3) มีสุขภาพแข็งแรงและมีความสนใจ และกระตือรือร้นในงานด้านการพัฒนาการเกษตร

- 4) เป็นผู้มีความเสียสละและเอื้อเฟื้อเกื้อกูล
- 5) มีความประพฤติดี และเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรในชุมชน
- 6) สามารถติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่และเกษตรกรภายในพื้นที่ที่ได้เป็นอย่างดี
- 7) สามารถนำความรู้ เทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสารที่ได้รับการถ่ายทอดสู่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายได้

3. อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

3.1 ความเป็นมาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

กรมส่งเสริมการเกษตร (2554) กล่าวว่า ในปี 2551 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ออกระเบียบว่าด้วยการบริหารงานอาสาสมัครเกษตร พ.ศ. 2551 เพื่อให้อาสาสมัครเกษตรทั้ง 13 สาขา สามารถบูรณาการการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรในแต่ละสาขา ยังขาดผู้ประสานงานระหว่างอาสาสมัครเกษตรในแต่ละสาขา และผู้ที่จะประสานงานระหว่างอาสาสมัครเกษตรกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการอาสาสมัครเกษตรระดับตำบล คณะกรรมการบริหารศูนย์และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

ในปี 2554 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้กำหนดให้มีการคัดเลือกผู้แทนอาสาสมัครเกษตรหรือผู้แทนสภาเกษตรกรระดับหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 คน และเรียกผู้ได้รับการคัดเลือกว่า “อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน” หรือเรียกโดยย่อว่า อกม. เพื่อทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยในปี 2555 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเป็นตัวแทนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับหมู่บ้าน

3.2 ความสำคัญของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

กรมส่งเสริมการเกษตร (2554) ได้กล่าวถึงความสำคัญของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่หนึ่ง คือ ความสำคัญในฐานะของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน คือ เป็นกำลังสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับหมู่บ้าน และมีความสำคัญกับการพัฒนาการเกษตรในปัจจุบัน เนื่องจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจะเป็นผู้ประสานงานระหว่างเกษตรกรกับส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้การช่วยเหลือและการพัฒนาตรงกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ และสามารถช่วยแก้ปัญหาและเฝ้าระวังสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่ เช่น ภัยธรรมชาติ การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช

ลักษณะที่สอง คือ ความสำคัญของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อการพัฒนาการเกษตรของประเทศ เนื่องจาก

- 1) เป็นผู้รู้จักพื้นที่และเข้าถึงเกษตรกร รู้ปัญหาและขีดความสามารถของเกษตรกร ในการพัฒนาการเกษตรของหมู่บ้านเป็นอย่างดี
- 2) เป็นผู้ได้รับความไว้วางใจจากเกษตรกร อาสาสมัครเกษตรสาขาต่างๆ และจากทางราชการให้เป็นผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประจำหมู่บ้าน
- 3) เป็นผู้เชื่อมประสานการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรทุกสาขา รวมทั้งหน่วยงานของรัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา ฯลฯ ให้สามารถร่วมกันพัฒนาการเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.3 สิทธิประโยชน์ที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจะได้รับ

สิทธิประโยชน์ที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จะได้รับจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีดังนี้

- 1) มีบัตรประจำตัวและได้รับเกียรติบัตร
- 2) ได้รับโอกาสเข้าร่วม โครงการและกิจกรรมต่างๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 3) ได้รับโอกาสในการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการพัฒนาการเกษตรและการสหกรณ์ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดขึ้น
- 4) ได้รับสิทธิประโยชน์อื่นๆ เพิ่มเติมตามที่คณะกรรมการนโยบายอาสาสมัคร-เกษตร (คน.กษ) กำหนด

3.4 การคัดเลือกอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดให้มีอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน หรือ ออกม. เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนและผู้ประสานระหว่างอาสาสมัครเกษตร 13 ประเภท จึงได้กำหนดการคัดเลือกอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ดังนี้

- 1) ให้แต่ละหมู่บ้านมีอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน หรือ ออกม. หมู่บ้านละ 1 ราย
- 2) ให้นายทะเบียนอาสาสมัครเกษตรประจำจังหวัด (เกษตรจังหวัดโดยตำแหน่ง) ดำเนินการจัดให้มีการคัดเลือกอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (ออกม.) โดย
- 3) อาสาสมัครเกษตรทุกประเภทที่มีในหมู่บ้าน (แต่ละหมู่บ้านอาจมีไม่ครบทั้ง 13 ประเภท) และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ดำเนินการคัดเลือกกันเอง ให้ได้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (ออกม.) หมู่บ้านละ 1 คน

4) นายทะเบียนอาสาสมัครเกษตรประจำจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจในการลงนามแต่งตั้งอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

5) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ที่ได้รับเลือก อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี ยกเว้นแต่กรณี ดังต่อไปนี้

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) ถูกศาลสั่งให้เป็นเสมือนคนไร้ความสามารถ
- (4) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกและถูกจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (6) คณะกรรมการ อกษต. ในตำบล มีมติให้ออก ด้วยคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด

3.5 บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประกอบด้วย 4 บทบาทหลัก คือ

1) การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วย การขึ้นทะเบียนเกษตรกร และการขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ ซึ่งหน้าที่ที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต้องปฏิบัติ คือ การประชาสัมพันธ์ การอธิบายแบบฟอร์ม การร่วมกับเจ้าหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และประสานงาน/เข้าร่วมการจัดประชาคมในส่วนของ การขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ

2) การร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ซึ่งหน้าที่ที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต้องปฏิบัติ คือ การรวบรวมปัญหาจากอาสาสมัครเกษตรและเกษตรกรในหมู่บ้าน การร่วมประชุมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านเพื่อนำเสนอแผนพัฒนาการเกษตรของหมู่บ้าน

3) การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน ซึ่งหน้าที่ที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต้องปฏิบัติ คือ การประสานงานการถ่ายทอดความรู้ การประสานงานในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน

4) การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหน้าที่ที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต้องปฏิบัติ คือ การเฝ้าระวังและเตือนภัยจากโรค แมลงศัตรูพืชและภัยพิบัติธรรมชาติ สำรวจพื้นที่ประสบภัย และการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

4. สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี

4.1 สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี

สุพรรณบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ในเขตภาคกลางด้านทิศตะวันตกของประเทศไทย ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำท่าจีนหรือแม่น้ำสุพรรณบุรี มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 5,358.01 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3.3 ล้านไร่ มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเป็นส่วนใหญ่ แม่น้ำท่าจีนเป็นแม่น้ำสายหลัก แบ่งสภาพพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนที่ 1 คือ ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำท่าจีน จะมีลักษณะราบลุ่ม มีน้ำท่วมขังในฤดูน้ำหลาก เป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะในเขตอำเภอบางปลาม้า อำเภอสองพี่น้อง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี อำเภอเดิมบางนางบวช อำเภอสามชูก และอำเภอศรีประจันต์ ส่วนที่ 2 คือ ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำท่าจีน จะมีพื้นที่ราบลุ่มจนถึงพื้นที่ดอนแห้งแล้ง และพื้นที่ภูเขา ได้แก่ เขตอำเภออู่ทอง ดอนเจดีย์ ด่านช้าง หนองหญ้าไซ ด้วยเหตุนี้ในแต่ละปี มักจะประสบปัญหาภัยธรรมชาติอยู่เป็นประจำ ทั้งภัยจากภาวะฝนแล้งและภัยจากภาวะน้ำท่วม สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี (ออนไลน์)

4.2 สินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี

คณะทำงานจัดทำฐานข้อมูลด้านการเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี (2556: 46) ได้แบ่งสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยแบ่งเป็น 5 ประเภท ดังนี้

- 1) พืชไร่ สินค้าเกษตรประกอบด้วย ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง อ้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง และสับปะรด
- 2) พืชสวน สินค้าเกษตรประกอบด้วย ยางพารา ลำไย มะพร้าว ฝรั่ง มะนาว และมะม่วง
- 3) พืชผัก สินค้าเกษตรประกอบด้วย หน่อไม้ฝรั่ง กระเจี๊ยบเขียว คื่นช่าย ข้าวโพดหวาน พริกชี้หูเม็ดใหญ่ แดงโมเนื้อ ผักบุ้งน้ำ ถั่วฝักยาว ผักกั้นฉ่าย และผักกวางตุ้ง
- 4) ปศุสัตว์ สินค้าเกษตรประกอบด้วย ไก่เนื้อ ไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง ไข่เป็ด และโคเนื้อ
- 5) ประมง สินค้าเกษตรประกอบด้วย สัตว์น้ำจืด และปลานิล

4.3 การส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี

สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี (2555) กล่าวถึงการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตรของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยดำเนินการภายใต้พันธกิจ 4 ข้อ คือ

ข้อที่ 1 ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้

ข้อที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีขีดความสามารถในการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตามความต้องการของตลาด

ข้อที่ 3 ให้บริการทางการเกษตรและผลิตปัจจัยทางการเกษตร เพื่อสนับสนุนและจำหน่ายแก่เกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อที่ 4 ศึกษา วิจัยและพัฒนางานด้านการส่งเสริมการเกษตรและบูรณาการทำงานกับทุกภาคส่วน

และงานตามภารกิจของสำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี ดำเนินการส่งเสริมการเกษตร ภายใต้หลักการสำคัญ 6 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การจัดการข้อมูล โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี มุ่งเน้นจัดการสถิติข้อมูลการเกษตรในเชิงคุณภาพ โดยคำนึงถึงความถูกต้อง รวดเร็ว และแม่นยำของข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ ข้อมูลด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง ทั้งนี้ข้อมูลที่จัดทำขึ้นจะต้องสามารถแสดงให้เห็นสภาพความเป็นจริงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในการผลิตสินค้าได้อย่างถูกต้อง

ประเด็นที่ 2 ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร เป็นแหล่งที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เทคโนโลยีและเผยแพร่นวัตกรรมที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในแต่ละสาขาอาชีพด้านการเกษตรและอื่นๆ

ประเด็นที่ 3 การสร้างเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร โดยเครือข่ายของสำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และสมาชิกสภาเกษตรกร

ประเด็นที่ 4 แผนพัฒนาการเกษตร โดยเน้นให้มีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร โดยเน้นให้มีการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรโดยใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ครอบคลุมด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม และการเมืองการปกครอง โดยทำเป็นแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) รายปี และแผน 4 ปี ทั้งในระดับตำบล อำเภอและจังหวัด ทั้งนี้สาระสำคัญของแผนดำเนินการในแต่ละระดับจะต้องมุ่งเน้นในการพัฒนา สร้างความเข้มแข็ง และแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน และได้รับการรับรองความถูกต้องผ่านเวทีประชาคมทุกระดับ

ประเด็นที่ 5 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยเน้นการพัฒนาให้กลุ่มเกษตรกรสามารถจัดการศัตรูพืชโดยการผลิตและใช้สารชีวภาพ ชีวภัณฑ์

ประเด็นที่ 6 งานบริการ ประกอบด้วย ภัยธรรมชาติ การจดทะเบียนพืชเศรษฐกิจ การให้คำแนะนำเกษตรกร ประชาสัมพันธ์สินค้าวิสาหกิจชุมชนผ่าน E-catalog และคลินิกเกษตร

4.4 การดำเนินงานการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านจังหวัดสุพรรณบุรี

สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี ดำเนินการคัดเลือกอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านหรือ ออสม. เมื่อปี พ.ศ. 2554 โดยอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือกหมู่บ้านละ 1 ราย รวมจำนวน 1,009 ราย จำแนกเป็นรายอำเภอ ดังนี้

อำเภอเมืองสุพรรณบุรี	จำนวน 124	ราย
อำเภอเดิมบางนางบวช	จำนวน 121	ราย
อำเภอด่านช้าง	จำนวน 93	ราย
อำเภอบางปลาม้า	จำนวน 126	ราย
อำเภอศรีประจันต์	จำนวน 64	ราย
อำเภอดอนเจดีย์	จำนวน 50	ราย
อำเภอสองพี่น้อง	จำนวน 143	ราย
อำเภอสามชูก	จำนวน 68	ราย
อำเภออู่ทอง	จำนวน 154	ราย
อำเภอหนองหญ้าไซ	จำนวน 66	ราย

1) ปี พ.ศ. 2554 สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี จัดงาน “รวมพลังเครือข่ายอาสาสมัครเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2554” เพื่อเพิ่มศักยภาพอาสาสมัครเกษตรกร ให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตรในด้านต่างๆ และความรู้ด้านการเกษตรที่สำคัญ รวมถึงเป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายอาสาสมัครเกษตรกรของจังหวัดสุพรรณบุรี

2) ตามคู่มือโครงการและงบประมาณ พ.ศ. 2555 (2555: 65-67) สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี เริ่มดำเนินงานการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน ประจำปีงบประมาณ 2555 โดยดำเนินกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน จำนวน 4 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 แต่งตั้งและจัดประชุมคณะกรรมการอาสาสมัครเกษตรระดับจังหวัด เพื่อหาแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยจากการประชุมคณะกรรมการอาสาสมัครเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี ได้กำหนดให้การปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านของจังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ภายใต้เป้าหมายการส่งเสริม

และพัฒนาการเกษตร 4 ข้อ คือ การส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิต การส่งเสริมการรวมกลุ่ม การส่งเสริมการผลิตเพื่อการแข่งขันและการส่งเสริมการผลิตสินค้าปลอดภัย

กิจกรรมที่ 2 การจัดทำบัตรประจำตัวอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

กิจกรรมที่ 3 การอบรมพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

กิจกรรมที่ 4 การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยมี การอบรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในภารกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และการระดมความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ทั้งนี้ประเด็นที่ใช้ในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นไปตาม บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน คือ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร ของหมู่บ้าน การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนา การเกษตร การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และการติดตามสถานการณ์การเกษตรของหมู่บ้านและการรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3) ตามคู่มือโครงการและงบประมาณ พ.ศ. 2556 (2556: 68-70) สำนักงานเกษตร จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ดำเนินการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ประชุมคณะกรรมการอาสาสมัครเกษตรระดับจังหวัด เพื่อขับเคลื่อน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านของจังหวัดสุพรรณบุรี

กิจกรรมที่ 2 พัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยการนำอาสาสมัคร เกษตรหมู่บ้านดีเด่นระดับอำเภอ ปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 ไปศึกษาดูงานการบูรณาการ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ณ จังหวัดสมุทรสงคราม

กิจกรรมที่ 3 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับ มอบหมาย ทั้งนี้รูปแบบและประเด็นการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ได้มีการกำหนดขึ้นจากการ ประชุมคณะกรรมการอาสาสมัครเกษตรระดับจังหวัด ครั้งที่ 1 ปี 2556 ประกอบด้วย การจัดสถานี เรียนรู้ในประเด็นต่างๆ ตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบของ ภารกิจและเป้าหมายการส่งเสริมการเกษตรของจังหวัดสุพรรณบุรี คือ การลดต้นทุนการผลิตพืช การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร การจัดการศัตรูพืชและการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน และการ ระดมความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหามาการปฏิบัติงานสนับสนุนการส่งเสริมการเกษตร ในพื้นที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

4) การคัดเลือกอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านดีเด่นระดับอำเภอ และมอบเกียรติบัตร เชิดชูเกียรติเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ได้ปฏิบัติงานสนับสนุนงาน

ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ โดยดำเนินการคัดเลือก ครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2555 และ ครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2556

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มีดังนี้

สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554: 6 - 9) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เกือบทั้งหมดมีอาชีพหลักเป็นอาชีพเกษตรกรรม จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน และเกษตรหมู่บ้านเกือบทั้งหมดเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน และเกือบทั้งหมดเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร แต่เกษตรหมู่บ้านน้อยกว่าครึ่งที่เป็นอาสาสมัครเกษตรด้านอื่นด้วย ทั้งนี้ยังพบอีกว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และที่ระดับ 0.05 คือ อายุ รายได้ และการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อมวลชน

วิวัฒน์ ภูพร้อม (2555: 1323 – 1331) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ได้ศึกษา เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำการเกษตร ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร จำนวนแรงงาน รายได้จากการทำการเกษตร การเข้ารับการฝึกอบรม การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ความเป็นผู้นำทางสังคม การรับรู้ข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร และทัศนคติต่อการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร โดยพบว่า การปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน อยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร คือ ทัศนคติและความเป็นผู้นำทางสังคม

ชำนาญ เมืองรอง (2556: 5 – 10) ได้ศึกษาวิจัยในเรื่อง บทบาทอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่การทดสอบสมมุติฐานการวิจัย โดยมีตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ขนาดพื้นที่การเกษตรเป็นของตนเอง ขนาด

พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด รายได้รวมทั้งหมด พบว่าไม่มีตัวแปรใดมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ทัศนีย์ บุญเกล้า (2554: 69) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทหน้าที่ของหมอดินอาสาประจำตำบลในจังหวัดนครพนม โดยสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของหมอดินอาสาที่ทำการศึกษ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันการเกษตร ตำแหน่งทางสังคม อาชีพหลัก อาชีพรอง แรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน จำนวนคนในครัวเรือน พื้นที่ถือครอง พื้นที่ทำการเกษตร รายได้ รายจ่าย และแหล่งการรับความรู้ด้านข่าวสาร โดยพบว่า หมอดินอาสาส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ข่าวสารทางการเกษตรบ่อยๆ จากโทรทัศน์ และจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

จากการทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี ดังนี้

- 1) ปัจจัยพื้นฐาน ประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับการศึกษา
- 2) ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตร ประสบการณ์ด้านการเกษตร การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม รายได้รวมของครัวเรือน/ปี การเป็นผู้นำในสังคม การเป็นอาสาสมัครเกษตรอื่นๆ การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน ช่องทางการรับข่าวสารด้านการเกษตร
- 3) การสนับสนุนการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านการฝึกอบรม การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ การติดตามของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร และความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่อยู่ในพื้นที่และมีบทบาทในการสนับสนุนแผนพัฒนา
- 4) ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
- 5) การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน 4 ด้าน คือ (1) การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน (2) การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (3) การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน (4) การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี” ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้มีประชากร 2 ประเภท ดังนี้

1.1.1 อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านของจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ยังปฏิบัติงานอยู่ 10 อำเภอ โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 1,009 ราย

1.1.2 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ในจังหวัดสุพรรณบุรีซึ่งเป็นผู้ทำงานร่วมกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน 10 อำเภอ จำนวน 66 ราย ศึกษาทั้งหมด

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสุ่มจากประชากรโดยใช้สูตรคำนวณการประมาณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane 1973 (อ้างถึงใน จินดา ขลิบทอง 2554: 19) โดยสมมติค่าความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้เท่ากับ 0.05 และที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้

N = จำนวนประชากรที่ทราบค่า

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้ (allowable error)

กำหนดระดับความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5% จะใช้ค่า 0.05 แทนค่าในสูตร

$$\text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} = 1,009 / (1 + (1,009(0.05)^2))$$

$$= 286.48 \text{ หรือเท่ากับ } 287 \text{ ราย คิดเป็นร้อยละ}$$

$$28.44 \text{ ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมด}$$

สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่ายตามสัดส่วนของอำเภอ เมื่อได้จำนวนตัวอย่างของแต่ละอำเภอแล้วจึงสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการจับสลากจากรายชื่อของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ตามจำนวนในแต่ละอำเภอดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	อำเภอ	จำนวนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	เมืองสุพรรณบุรี	124	35
2	เดิมบางนางบวช	121	34
3	ด่านช้าง	93	27
4	บางปลาม้า	126	36
5	ศรีประจันต์	64	18
6	คอนเจดีย์	50	14
7	สองพี่น้อง	143	41
8	สามชุก	68	19
9	อู่ทอง	154	44
10	หนองหญ้าไซ	66	19
	รวม	1,009	287

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบบปลายปิดและปลายเปิด จำนวนสองชุด ดังนี้

แบบสอบถามชุดที่ 1 ใช้สำหรับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เป็นคำถามแบบปลายปิด ประกอบด้วย การเว้นช่องว่างให้เติมและแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ส่วนที่ 2 การสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ และกำหนดน้ำหนัก ดังนี้

ค่าน้ำหนักของตัวเลือก 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ค่าน้ำหนักของตัวเลือก 2 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าน้ำหนักของตัวเลือก 3 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าน้ำหนักของตัวเลือก 4 หมายถึง ระดับมาก

ค่าน้ำหนักของตัวเลือก 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและกำหนดน้ำหนัก ดังนี้

ค่าน้ำหนักของตัวเลือก 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ค่าน้ำหนักของตัวเลือก 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ค่าน้ำหนักของตัวเลือก 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ

ค่าน้ำหนักของตัวเลือก 4 หมายถึง เห็นด้วย

ค่าน้ำหนักของตัวเลือก 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ(checklist) และแบบปลายเปิด

แบบสอบถามชุดที่ 2 ใช้สำหรับนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ผู้รับผิดชอบอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นคำถามแบบปลายเปิด

ส่วนที่ 2 การประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เป็นคำถามแบบมาตราส่วน เป็นการประมาณค่า 5 ระดับ กำหนดน้ำหนัก ดังนี้

ค่าน้ำหนักของตัวเลือก 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ค่าน้ำหนักของตัวเลือก 2 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าน้ำหนักของตัวเลือก 3 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าน้ำหนักของตัวเลือก 4 หมายถึง ระดับมาก

ค่าน้ำหนักของตัวเลือก 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

2.2 การทดสอบเครื่องมือ

ดำเนินการทดสอบแบบสอบถามทั้งสองชุดกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 ราย และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลที่ดูแลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในพื้นที่อื่นๆ จำนวน 10 ราย และนำผลที่ได้ไปทดสอบความน่าเชื่อถือ ผลที่ได้ดังนี้

2.2.1 แบบสอบถามชุดที่ 1 ส่วนที่ 2 การสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.937 และส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.954

2.2.2 แบบสอบถามชุดที่ 2 ส่วนที่ 2 การประเมินผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.970

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บแยกกันระหว่างอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล โดยมีวิธีการดังนี้

3.1 อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ดำเนินการ นัดหมายกลุ่มตัวอย่าง จัดเตรียมสถานที่สำหรับทำแบบสอบถาม อธิบายแบบสอบถาม ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถาม จัดเก็บแบบสอบถามคืนครบ จำนวน 287 ชุด และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

3.2 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ดำเนินการแจกแบบสอบถาม อธิบายแบบสอบถาม ให้เวลาทำแบบสอบถาม เก็บแบบสอบถามคืนครบ จำนวน 287 ชุด และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ และสถิติที่ใช้ คือ สถิติพรรณนา และสถิติอนุมาน ดังนี้

4.1.1 การอธิบายลักษณะของข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ ทั้งนี้ในส่วนของข้อมูลรายได้รวม/ปี จากภาค

การเกษตรและนอกภาคการเกษตร ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลโดยใช้ค่ามัธยฐานแทนค่าเฉลี่ย เนื่องจากมีข้อมูลรายได้ของกลุ่มตัวอย่างบางรายที่สูงกว่ากลุ่มของข้อมูลรายอื่นๆ มาก

4.1.2 สถิติ T-Test ใช้ในการหาความแตกต่างผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ของตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย เพศ การประกอบอาชีพเกษตรกรรม การเป็นผู้นำในสังคม การรับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านสื่อมวลชน สื่อบุคคลและการประชุม/อบรม การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทต่างๆ การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน

4.1.3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) ใช้ในการหาความแตกต่างผลการปฏิบัติงาน ของตัวแปรอิสระโดยการจัดกลุ่มของตัวแปรแต่ละตัว ดังนี้ กลุ่มอายุ ระดับการศึกษา กลุ่มระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตร กลุ่มประสบการณ์ด้านการเกษตร กลุ่มรายได้รวมด้านการเกษตร/ปี และกลุ่มรายได้รวมนอกภาคการเกษตร/ปี

4.1.4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันใช้ในการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ คือ การสนับสนุนการปฏิบัติงานและความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ กับตัวแปรตาม คือ การปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

4.2 คำถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้วิธีการแทนค่าเฉลี่ย ดังนี้

ช่วงคะแนน เท่ากับ $\frac{\text{ค่าน้ำหนักสูงสุด} - \text{ค่าน้ำหนักต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$

ช่วงคะแนน จึงเท่ากับ $\frac{5 - 1}{5}$ เท่ากับ 0.8

ดังนั้นค่าน้ำหนักเฉลี่ยสำหรับคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าจึงแปลได้ว่า

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

4.3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ และอธิบายข้อมูลโดยใช้สถิติ ความถี่และค่าเฉลี่ย

4.4 ข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลจะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปประเด็น นำมาจัดหมวดหมู่ความสำคัญแบบความเรียง

4.5 การทดสอบสมมุติฐาน การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานและทำการทดสอบสมมุติฐานโดยเลือกใช้สถิติตามคุณลักษณะของตัวแปร ดังนี้

4.5.1 สมมุติฐานที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกันการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

1) ใช้สถิติ T-Test ในการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลการปฏิบัติงานของตัวแปรที่จัดแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ การทำอาชีพเกษตรกรรม การเป็นผู้นำในสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน การรับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านสื่อมวลชน สื่อบุคคล การประชุม/อบรม และการเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทต่างๆ

2) ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) ในการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลการปฏิบัติงานของตัวแปรที่จัดแบ่งมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอายุ ระดับการศึกษา กลุ่มระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตร กลุ่มประสบการณ์ด้านการเกษตร กลุ่มรายได้รวมด้านการเกษตร และกลุ่มรายได้รวมนอกภาคการเกษตร

4.5.2 สมมุติฐานที่ 2 การสนับสนุนการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการสนับสนุนการปฏิบัติงานกับผลการปฏิบัติงาน

4.5.3 สมมุติฐานที่ 3 ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ผลการปฏิบัติงาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จำนวน 287 ราย และแบบสอบถามเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จำนวน 287 ราย นำข้อมูลจากการสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติเป็นตารางแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ T-Test การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน แบ่งเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี

ตอนที่ 2 การสนับสนุนการปฏิบัติงานและความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี

1.1 ปัจจัยพื้นฐาน ปัจจัยพื้นฐานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ผลการศึกษาข้อมูลแสดงด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

n = 287

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	224	78.0
หญิง	63	22.0
2. อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40	39	13.6
41 – 50	110	38.3
51 – 60	107	37.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 61	31	10.8
ค่าต่ำสุด = 26 : ค่าสูงสุด = 79 : ค่าเฉลี่ย = 50.15 : ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.776		
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	105	36.6
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)	46	16.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)	77	26.8
สายอาชีพ(ปวช./ปวส.)	29	10.1
ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี	30	10.5

จากตารางที่ 4.1 ปัจจัยพื้นฐานบางประการของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.0 เป็นเพศชาย และร้อยละ 38.3 มีอายุอยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี รองลงมา ร้อยละ 37.3 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี ทั้งนี้ส่วนน้อยมีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 61 ปี ร้อยละ 13.6 และ 10.8 ตามลำดับ โดยมีอายุน้อยที่สุด 26 ปี อายุมากที่สุด 79 ปี และอายุเฉลี่ยเท่ากับ 50.15 ปี

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) และจบการศึกษาระดับมัธยมต้น (ม.3) คือ ร้อยละ 26.8 และ 16.0 ตามลำดับ ทั้งนี้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านบางส่วนจบการศึกษา สาย-อาชีพ (ปวช./ปวส.) และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 10.1 และ 10.5 ตามลำดับ

1.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้แก่ การประกอบอาชีพด้านการเกษตร รายได้รวมของครัวเรือน/ปี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยหรือค่ามัธยฐาน และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงใน ตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

n = 287		
ปัจจัยทางเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
1. อาชีพด้านการเกษตร*		
ไม่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร	4	1.4
ประกอบอาชีพด้านการเกษตร	283	98.6
พืชไร่	260	90.6
พืชผัก	57	19.9
พืชสวน	56	19.5
ปศุสัตว์	29	10.1
ประมง	24	8.4
เกษตรผสมผสาน	4	1.4
2. รายได้ของครัวเรือนต่อปี (บาท)		
2.1 รายได้จากภาคการเกษตร		
ไม่มีรายได้จากภาคการเกษตร	4	1.4
มีรายได้จากภาคการเกษตร	283	98.6
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100,000	28	9.8
100,001 – 250,000	116	40.4
250,001 – 500,000	99	34.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 500,001	40	13.9
ค่าต่ำสุด = 30,000 : ค่าสูงสุด = 3,000,000 : ค่ามัธยฐาน = 250,000 : ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 316,246.864		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 287

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
2.2 รายได้จากนอกภาคการเกษตร		
ไม่มีรายได้จากนอกภาคการเกษตร	71	24.7
มีรายได้จากนอกภาคการเกษตร	216	75.3
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000	69	24.1
50,001 – 75,000	48	16.7
75,001 – 100,000	56	19.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 100,001	43	15.0
ค่าต่ำสุด = 9,000 : ค่าสูงสุด = 2,000,000 : ค่ามัธยฐาน = 54,000 : ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 89,881.818		

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า

1.2.1 การประกอบอาชีพด้านการเกษตร อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านเกือบทั้งหมดประกอบอาชีพด้านการเกษตร คือ ร้อยละ 98.6 โดยปลูกพืชไร่ พืชผัก พืชสวน ปศุสัตว์ ประมง และเกษตรผสมผสาน คือ ร้อยละ 90.6 19.9 19.5 10.1 8.4 และ 1.4 ตามลำดับ

1.2.2 รายได้รวมของครัวเรือนปี จากภาคการเกษตร อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน ร้อยละ 98.6 มีรายได้จากภาคการเกษตร รายได้รวมด้านการเกษตรส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 100,001 – 250,000 บาท/ปี คือ ร้อยละ 40.4 รองลงมา อยู่ระหว่าง 250,001 – 500,000 บาท/ปี และมากกว่า 500,000 บาท/ปี คือ ร้อยละ 34.5 และ 13.9 ตามลำดับ ทั้งนี้ ร้อยละ 9.8 มีรายได้รวมด้านการเกษตรต่อปี ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท และรายได้จากภาคการเกษตรต่ำสุด เท่ากับ 30,000 บาท/ปี สูงสุดเท่ากับ 3,000,000 บาท/ปี และมีค่ามัธยฐาน 250,000 บาท/ปี

1.2.3 รายได้รวมของครัวเรือนปี จากนอกภาคการเกษตร อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน ร้อยละ 75.3 มีรายได้จากนอกภาคการเกษตร โดยส่วนใหญ่มีรายได้้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท/ปี คือ ร้อยละ 24.1 รองลงมา รายได้รวมอยู่ระหว่าง 75,001 – 100,000 บาท/ปี คือ ร้อยละ 19.5 รายได้รวมอยู่ระหว่าง 50,001 – 75,000 บาท/ปี คือ ร้อยละ 16.7 และรายได้รวมมากกว่า 100,000 บาท/ปี คือ ร้อยละ 15.0 และรายได้ต่ำสุด เท่ากับ 9,000 บาท/ปี สูงสุดเท่ากับ 2,000,000 บาท/ปี และค่ามัธยฐานเท่ากับ 54,000 บาท/ปี

1.3 ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางสังคมของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้แก่ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตร ประสบการณ์การประกอบอาชีพเกษตรกรรม การดำรงตำแหน่งผู้นำทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน และช่องทางการได้รับข่าวสาร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.3 ถึงตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.3 ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตรและประสบการณ์การประกอบอาชีพเกษตรกรรม

n = 287		
ปัจจัยทางสังคม	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
1. ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตร		
1 – 2 ปี	34	11.8
3 – 4 ปี	144	50.2
5 – 6 ปี	109	38.0
ค่าต่ำสุด = 1 : ค่าสูงสุด = 6 : ค่าเฉลี่ย = 4.13 : ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.509		
2. ประสบการณ์การประกอบอาชีพเกษตรกรรม		
ไม่มีประสบการณ์	4	1.4
น้อยกว่าเท่ากับ 10 ปี	57	19.9
11 – 20 ปี	69	24.0
21 – 30 ปี	89	31.0
มากกว่า 30 ปี	68	23.7
ค่าต่ำสุด = 2 : ค่าสูงสุด = 60 : ค่าเฉลี่ย = 24.28 : ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11.938		

จากตารางที่ 4.3 ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตรและประสบการณ์การประกอบอาชีพเกษตร ผลการศึกษาพบว่า

1.3.1 ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตร อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านครึ่งหนึ่งมีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตร อยู่ระหว่าง 3 - 4 ปี คือ ร้อยละ 50.2 รองลงมาอยู่ระหว่าง 5 – 6 ปี และ 1 – 2 ปี คือ ร้อยละ 38.0 และ 11.8 ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ปี

1.3.2 ประสบการณ์ด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากเป็นลำดับที่หนึ่ง อยู่ในช่วงระยะเวลา 21 – 30 ปี คือ ร้อยละ 31.0 รองลงมา คือ ช่วงระยะเวลา 11 – 20 ปี มากกว่า 30 ปี และน้อยกว่าหรือเท่ากับ

10 ปี คือ ร้อยละ 24.0 23.7 และ 19.9 ตามลำดับ และไม่มีประสบการณ์ คือ ร้อยละ 1.4 โดยมีประสบการณ์ต่ำสุด 2 ปี สูงสุด 60 ปี และค่าเฉลี่ย 24.28 ปี

ตารางที่ 4.4 การเป็นผู้นำในสังคม อาสาสมัครเกษตรอื่นๆ และสมาชิกกลุ่มต่างๆ

n = 287		
ปัจจัยทางสังคม	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
3. การเป็นผู้นำในสังคม *		
ไม่มีตำแหน่งผู้นำทางสังคม	35	12.2
มีตำแหน่งผู้นำทางสังคม	252	87.8
สมาชิกสภาเกษตรกร	171	59.6
กรรมการหมู่บ้าน	166	57.8
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตรกำนัน	67	23.3
ผู้ใหญ่บ้าน	45	15.7
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล	19	6.6
กำนัน	6	2.1
4. การเป็นอาสาสมัครเกษตรอื่นๆ *		
เกษตรหมู่บ้าน	255	98.6
หมอดินอาสา	57	19.9
อาสาสมัครเกษตรด้านความรู้วิชาการ	24	8.4
อาสาสมัครชลประทาน	20	7.0
ประมงอาสา	12	4.2
อาสาสมัครชวานาชั้นนำ	11	3.8
อาสาปศุสัตว์	6	2.1
อาสาสมัครปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	6	2.1
อาสาสมัครฝนหลวง	4	1.4
อาสาสมัครสหกรณ์	4	1.4
เศรษฐกิจการเกษตรอาสา	4	1.4

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 287

ปัจจัยทางสังคม	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
5. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน*		
ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มฯ ใดๆ	101	35.2
เป็นสมาชิกกลุ่มฯ	186	64.8
กลุ่มธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	106	36.9
กลุ่มเกษตรกร	64	22.3
วิสาหกิจชุมชน	49	17.1
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	17	5.9
กลุ่มอื่นๆ(สหกรณ์การเกษตร สตรีอาสา)	8	2.8

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.4 การเป็นผู้นำในสังคม อาสาสมัครเกษตรกรอื่นๆ และสมาชิกกลุ่มต่างๆ ผลการศึกษาพบว่า

1.3.3 การเป็นผู้นำในสังคม อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.8 มีตำแหน่งผู้นำทางสังคม และดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเกษตรกรและกรรมการหมู่บ้านมากเป็นลำดับหนึ่งและสองในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 59.6 และ 57.8 ตามลำดับ รองลงมาเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล และกำนัน คือ ร้อยละ 23.3 15.7 6.6 และ 2.1 ตามลำดับ

1.3.4 การเป็นอาสาสมัครเกษตรสาขาต่างๆ อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านเกือบทั้งหมดเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทเกษตรกรหมู่บ้าน ร้อยละ 98.6 รองลงมาเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทหมอดินอาสา ร้อยละ 19.9 และเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ดังนี้ อาสาสมัครเกษตรด้านครูบัญชี อาสาสมัครชลประทาน ประมงอาสา อาสาสมัครชวานาชี้นำ อาสาปศุสัตว์ อาสาสมัครปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรวม อาสาสมัครฝนหลวง อาสาสมัครสหกรณ์ และเศรษฐกิจการเกษตรอาสา ร้อยละ 8.4 7.0 4.2 3.8 2.1 2.1 1.4 1.4 และ 1.4 ตามลำดับ ทั้งนี้ อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านหนึ่งรายสามารถเป็นอาสาสมัครเกษตรได้มากกว่าหนึ่งประเภท

1.3.5 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ร้อยละ 64.8 เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ คือ ร้อยละ 36.9 รองลงมา เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และแม่บ้านเกษตรกร คือ ร้อยละ 22.3 17.1 และ 5.9 ตามลำดับ และมีส่วนน้อยที่เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรและสมาชิกกลุ่มสตรีอาสา คือ ร้อยละ 2.8

ตารางที่ 4.5 การรับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านทางสื่อมวลชน

n = 287		
การรับข่าวสารทางสื่อมวลชน*	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
ไม่ได้รับ	1	0.3
ได้รับ	286	99.7
โทรทัศน์	224	78.0
หนังสือพิมพ์	196	68.3
วิทยุกระจายเสียง	173	60.3
วารสารการเกษตร	140	48.8
แผ่นพับ/โปสเตอร์	118	41.1
อินเทอร์เน็ต	72	25.1

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.5 การรับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านทางสื่อมวลชน ผลการศึกษาพบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านรับรู้ข่าวสารทางการเกษตรผ่านโทรทัศน์มากที่สุด คือ ร้อยละ 78.0 รองลงมา คือ รับรู้ข่าวสารทางเกษตรผ่านหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วารสารการเกษตร แผ่นพับ/โปสเตอร์ และอินเทอร์เน็ต คือ ร้อยละ 68.3 60.3 48.8 41.1 และ 25.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 การรับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านทางสื่อบุคคล

n = 287

การรับข่าวสารทางสื่อบุคคล*	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
ไม่ได้รับ	3	1.0
ได้รับ	284	99.0
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร	256	89.2
ผู้นำชุมชน	163	56.8
เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน	93	32.4
นักวิชาการเกษตร (สถานีพัฒนาที่ดิน)	38	13.2
นักวิชาการเกษตร (ศูนย์วิจัยข้าว)	22	7.7
อื่นๆ (กศน. ธกส. ประมง ปศุสัตว์ พัฒนาชุมชน อาสาสมัครเกษตร สมาชิกสภาเกษตรกร อบต.)	27	9.4

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.6 การรับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านทางสื่อบุคคล ผลการศึกษาพบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่นับว่ารับข่าวสารทางการเกษตร จากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร คือ ร้อยละ 89.2 รองลงมา จากผู้นำชุมชน คือ ร้อยละ 56.8 และจากเจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน นักวิชาการเกษตร (สถานีพัฒนาที่ดิน) นักวิชาการเกษตร (ศูนย์วิจัยข้าว) คือ ร้อยละ 32.4 13.2 และ 7.7 ตามลำดับ ทั้งนี้มีการรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อบุคคลอื่นๆ ได้แก่ กศน. ธกส. ประมง ปศุสัตว์ พัฒนาชุมชน อาสาสมัครเกษตร สมาชิกสภาเกษตรกร และ อบต. คือ ร้อยละ 9.4

ตารางที่ 4.7 การรับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านการประชุม/อบรม

n = 287

การรับข่าวสารผ่านการประชุม/อบรม*	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
ไม่ได้รับ	1	0.3
ได้รับ	286	99.7
สำนักงานเกษตรอำเภอ/เกษตรจังหวัด	279	97.2
สถานีพัฒนาที่ดิน	129	44.9
เกษตรและสหกรณ์จังหวัด	83	28.9

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 287

การรับข่าวสารผ่านการประชุม/อบรม*	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์	40	13.9
สำนักงานปศุสัตว์	38	13.2
ศูนย์วิจัยข้าว	35	12.2
สำนักงานประมง	33	11.5
สหกรณ์จังหวัด	20	7.0
สภาเกษตรกร	14	4.9
สำนักงานปฏิรูปที่ดิน	8	2.8
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	6	2.1

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.7 การรับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านการประชุม/อบรม ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านการประชุมหรืออบรมจากหน่วยงานต่างๆ ดังนี้ ส่วนใหญ่ได้รับทราบจากสำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ คือ ร้อยละ 97.2 รองลงมาเป็น สถานีพัฒนาที่ดิน และสำนักงานเกษตรและสหกรณ์ คือ ร้อยละ 44.9 และ 28.9 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังได้รับข่าวสารด้านการเกษตรจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ดังนี้ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานปศุสัตว์ ศูนย์วิจัยข้าว สำนักงานประมง สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สภาเกษตรกร สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ร้อยละ 13.9 13.2 12.2 11.5 7.0 4.9 2.8 และ 2.1 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การสนับสนุนการปฏิบัติงานและความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

2.1 การสนับสนุนการปฏิบัติงานได้ศึกษาการสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านการฝึกอบรม ด้านการสนับสนุนวัสดุ-อุปกรณ์ ด้านการติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และด้านการให้ความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังแสดงในตารางที่ 4.8 – 4.12

ตารางที่ 4.8 การได้รับการสนับสนุนด้านการอบรมให้ความรู้

n = 287

การสนับสนุนการปฏิบัติงาน	จำนวนการได้รับการสนับสนุน(ร้อยละ)					$\bar{x}$	S.D.	แปล ความ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. การสนับสนุนการปฏิบัติงาน (ด้านการอบรมให้ความรู้)						3.68	0.580	มาก
1.1 การอบรมและให้ความรู้วิชาการ ด้านการเกษตรจากสำนักงานเกษตร จังหวัด/เกษตรอำเภอ	38 (13.2)	153 (53.3)	92 (32.1)	4 (1.4)	0 (0.0)	3.78	0.681	มาก
1.2 การอบรมและให้ความรู้วิชาการ ด้านการเกษตรจากหน่วยงานอื่นๆ	14 (4.9)	102 (35.5)	116 (40.4)	51 (17.8)	4 (1.4)	3.25	0.852	ปาน กลาง
1.3 การอบรมและให้ความรู้เรื่อง บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตร หมู่บ้าน	37 (12.9)	154 (53.7)	80 (27.9)	15 (5.2)	1 (0.3)	3.74	0.762	มาก
1.4 การอบรมและให้ความรู้เรื่อง การขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.)	63 (22.0)	176 (61.3)	41 (14.3)	7 (2.4)	0 (0.0)	4.03	0.679	มาก
1.5 การอบรมและให้ความรู้เรื่อง การขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืช เศรษฐกิจ (ทพศ.)	57 (19.9)	164 (57.1)	47 (16.4)	14 (4.9)	5 (1.7)	3.89	0.839	มาก
1.6 การอบรมและให้ความรู้เรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับ หมู่บ้าน	24 (8.4)	130 (45.3)	104 (36.2)	23 (8.0)	6 (2.1)	3.50	0.840	มาก
1.7 การอบรมและให้ความรู้เรื่อง การสำรวจและเฝ้าระวังศัตรูพืช	37 (12.9)	146 (50.9)	86 (30.0)	15 (5.2)	3 (1.0)	3.69	0.800	มาก
1.8 การอบรมและให้ความรู้เรื่อง การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ธรรมชาติ	30 (10.5)	142 (49.4)	86 (30.0)	22 (7.7)	7 (2.4)	3.58	0.869	มาก

จากตารางที่ 4.8 การได้รับการสนับสนุนด้านการอบรมให้ความรู้ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการอบรมให้ความรู้ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 โดยได้รับการอบรมและให้ความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนเกษตรกร

(ทบค.) มากเป็นลำดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ การอบรมและให้ความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ให้ความรู้ด้านการเกษตรจากสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน การสำรวจและเฝ้าระวังศัตรูพืช การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.03 3.89 3.78 3.74 3.69 3.58 และ 3.50 ตามลำดับ และความรู้วิชาการด้านการเกษตรจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.25

ตารางที่ 4.9 การได้รับการสนับสนุนด้านวัสดุ – อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน

n = 287

การสนับสนุนการปฏิบัติงาน	จำนวนการได้รับการสนับสนุน(ร้อยละ)					$\bar{x}$	S.D.	แปล ความ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
2. การสนับสนุนการปฏิบัติงาน (ด้านวัสดุ-อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน)						3.09	0.965	ปานกลาง
2.1 การสนับสนุนวัสดุ-อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานจากสำนักงานเกษตรอำเภอ/เกษตรจังหวัด	32 (11.1)	113 (39.4)	88 (30.7)	33 (11.5)	21 (7.3)	3.36	1.061	ปานกลาง
2.2 การสนับสนุนวัสดุ-อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานจากหน่วยงานอื่นๆ ภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	9 (3.1)	71 (24.7)	101 (35.3)	71 (24.7)	35 (12.2)	2.82	1.039	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 การได้รับการสนับสนุนวัสดุ-อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนวัสดุ-อุปกรณ์ ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 โดยได้รับการสนับสนุนในระดับปานกลาง คือ จากสำนักงานเกษตรอำเภอหรือเกษตรจังหวัด และจากหน่วยงานอื่นๆ ภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.36 และ 2.82 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 การได้รับการสนับสนุนการติดตามของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

n = 287

การสนับสนุนการปฏิบัติงาน	จำนวนการได้รับการสนับสนุน(ร้อยละ)					$\bar{x}$	S.D.	แปล ความ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
3. การสนับสนุนการปฏิบัติงาน (ด้านการติดตามของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร)						3.92	0.656	มาก
3.1 การติดตามดูแลของนักวิชาการ ส่งเสริมการเกษตร โดยท่านสามารถ ขอคำปรึกษาได้	73 (25.4)	173 (60.3)	35 (12.2)	4 (1.4)	2 (0.7)	4.08	0.700	มาก
3.2 การติดตามดูแลของนักวิชาการ ส่งเสริมการเกษตร โดยช่วยเหลือท่าน ในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ	49 (17.1)	157 (54.7)	77 (26.8)	2 (0.7)	2 (0.7)	3.87	0.717	มาก
3.3 การติดตามดูแลของนักวิชาการ ส่งเสริมการเกษตร โดยให้คำแนะนำ และช่วยแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน ของท่าน	57 (19.9)	166 (57.9)	44 (15.3)	17 (5.9)	3 (1.0)	3.90	0.821	มาก
3.4 การติดตามดูแลของนักวิชาการ ส่งเสริมการเกษตร โดย ติดต่อ เชื่อม เขียนและดูแลการปฏิบัติงานของท่าน	50 (17.4)	150 (52.3)	76 (26.5)	8 (2.8)	3 (1.0)	3.82	0.784	มาก

จากตารางที่ 4.10 การได้รับการสนับสนุนการติดตามของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการติดตามของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 โดยได้รับการสนับสนุนในระดับมาก ได้แก่ สามารถขอคำปรึกษาได้ การให้คำแนะนำและช่วยแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน การช่วยเหลือในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ และการติดต่อเชื่อมเขียนและดูแลการปฏิบัติงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.08 3.90 3.87 และ 3.82 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 การได้รับการสนับสนุนด้านความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

n = 287

การสนับสนุนการปฏิบัติงาน	การได้รับการสนับสนุน(ร้อยละ)					$\bar{x}$	S.D.	แปล ความ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
4. การสนับสนุนการปฏิบัติงาน (ด้านความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)						2.92	1.070	ปาน กลาง
4.1 ความร่วมมือจากองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น โดยช่วยเหลือการ ปฏิบัติงาน	16 (5.6)	90 (31.4)	90 (31.4)	57 (19.8)	34 (11.8)	2.99	1.101	ปาน กลาง
4.2 ความร่วมมือจากองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น โดยสนับสนุนแผนพัฒนา การเกษตรของหมู่บ้าน	23 (8.0)	84 (29.3)	78 (27.2)	69 (24.0)	33 (11.5)	2.98	1.148	ปาน กลาง
4.3 ความร่วมมือจากองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น โดยสนับสนุนวัสดุ- อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน	16 (5.6)	67 (23.4)	87 (30.3)	77 (26.8)	40 (13.9)	2.80	1.116	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.11 การได้รับการสนับสนุนด้านความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 โดยได้รับการสนับสนุนในระดับปานกลาง ได้แก่ การช่วยเหลือการปฏิบัติงาน สนับสนุนแผนพัฒนาการเกษตรของหมู่บ้าน และสนับสนุนวัสดุ-อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.99 2.98 และ 2.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 ภาพรวมการได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงาน

n = 287			
การสนับสนุนการปฏิบัติงาน	$\bar{x}$	S.D.	แปล ความ
1. การสนับสนุนด้านการอบรมให้ความรู้	3.68	0.580	มาก
2. การสนับสนุนวัสดุ-อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน	3.09	0.965	ปาน กลาง
3. การติดตามของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร	3.92	0.656	มาก
4. การสนับสนุนด้านความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2.92	1.070	ปาน กลาง
รวม	3.53	0.581	มาก

จากตารางที่ 4.12 ภาพรวมการได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 โดยได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน คือ การติดตามของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร และการอบรมให้ความรู้ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.92 และ 3.68 ตามลำดับ และได้รับการสนับสนุนในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน คือ การสนับสนุนวัสดุ-อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน และความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย 3.09 และ 2.92 ตามลำดับ

2.2 ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อบทบาทหน้าที่ 4 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ด้านที่ 2 การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ด้านที่ 3 การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และด้านที่ 4 การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาแสดงด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตารางที่ 4.13 ถึง ตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.13 ความคิดเห็นต่อการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน

n = 287

บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	ความคิดเห็น(ร้อยละ)					$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
1. การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน						4.26	0.439	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.1 การประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.)	75 (26.1)	199 (69.4)	13 (4.5)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.22	0.511	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.2 การชี้แจงรายละเอียดการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.)	85 (29.6)	193 (67.3)	9 (3.1)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.26	0.508	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.3 การร่วมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการเกษตรที่เกษตรกรในหมู่บ้านมาแจ้งขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.)	103 (35.9)	170 (59.3)	12 (4.2)	1 (0.3)	1 (0.3)	4.30	0.598	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.4 การประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)	68 (23.7)	208 (72.5)	11 (3.8)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.20	0.486	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.5 การชี้แจงรายละเอียดการขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)	86 (30.0)	184 (64.1)	17 (5.9)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.24	0.550	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.6 การร่วมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการเกษตรที่เกษตรกรในหมู่บ้านมาแจ้งขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)	102 (35.5)	168 (58.6)	14 (4.9)	2 (0.7)	1 (0.3)	4.28	0.621	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.7 การร่วมกับเจ้าหน้าที่สุ่มตรวจสอบแปลงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)	107 (37.3)	165 (57.5)	11 (3.8)	2 (0.7)	2 (0.7)	4.30	0.643	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.13 ความคิดเห็นต่อการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ในภาพรวมที่ระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 โดยมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ได้แก่ การร่วมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการเกษตรที่

เกษตรกรในหมู่บ้านมาแจ้งขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) การร่วมกับเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบแปลงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) การร่วมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการเกษตรที่เกษตรกรในหมู่บ้านมาแจ้งขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) การชี้แจงรายละเอียดการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) การชี้แจงรายละเอียดการขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) และการประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) โดยมีค่าเฉลี่ย 4.30 4.30 4.28 4.26 4.24 และ 4.22 ตามลำดับ และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย คือ การประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) โดยมีค่าเฉลี่ย 4.20

ตารางที่ 4.14 ความคิดเห็นต่อการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน

n = 287

บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน	ความคิดเห็น(ร้อยละ)					$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
2. การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน						4.10	0.480	เห็นด้วย
2.1 การเป็นผู้รวบรวมปัญหาและความต้องการด้านการเกษตรในหมู่บ้าน	58 (20.2)	208 (72.5)	21 (7.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.13	0.509	เห็นด้วย
2.2 การร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับต่างๆ	52 (18.1)	207 (72.2)	27 (9.4)	1 (0.3)	0 (0.0)	4.08	0.533	เห็นด้วย

จากตารางที่ 4.14 ความคิดเห็นต่อการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ในภาพรวมที่ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 โดยมีความคิดเห็นที่ระดับเห็นด้วย ในเรื่องการเป็นผู้รวบรวมปัญหาและความต้องการด้านการเกษตรในหมู่บ้าน และการร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับต่างๆ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.13 และ 4.08 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 ความคิดเห็นต่อการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกร
ในหมู่บ้าน

n = 287

บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรกร หมู่บ้าน	ความคิดเห็น(ร้อยละ)					$\bar{x}$	S.D.	แปล ความ
	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง			
3. การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน						4.12	0.391	เห็น ด้วย
3.1 การรวบรวมปัญหาและความ ต้องการทางด้านเกษตรจาก เกษตรกรและประสานหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง	57 (19.9)	214 (74.5)	16 (5.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.14	0.485	เห็น ด้วย
3.2 การเป็นผู้ประสานเจ้าหน้าที่ หรือวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ ด้านการเกษตรให้กับเกษตรกร	51 (17.8)	216 (75.3)	19 (6.6)	1 (0.3)	0 (0.0)	4.10	0.516	เห็น ด้วย
3.3 การมีส่วนร่วมหรือเป็นวิทยากร ในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร ให้กับเกษตรกร	34 (11.8)	220 (76.8)	29 (10.1)	3 (1.0)	1 (0.3)	3.99	0.542	เห็น ด้วย
3.4 การช่วยเหลือเกษตรกรแก้ไข ปัญหาด้านการเกษตร	72 (25.1)	196 (68.3)	19 (6.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.18	0.533	เห็น ด้วย
3.5 การประสานงานการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาการเกษตรของอาสาสมัคร เกษตรทุกสาขาและหน่วยงานต่างๆ	39 (13.6)	231 (80.5)	16 (5.6)	1 (0.3)	0 (0.0)	4.07	0.448	เห็น ด้วย
3.6 การเผยแพร่ความรู้และข่าวสาร ด้านการเกษตรในหมู่บ้าน	70 (24.4)	210 (73.3)	5 (1.7)	1 (0.3)	1 (0.3)	4.21	0.514	เห็นด้วย อย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.15 ความคิดเห็นต่อการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน ในภาพรวมที่ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 โดยมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ในเรื่องการเผยแพร่ความรู้และข่าวสารด้านการเกษตรในหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ย 4.21 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย

ได้แก่ การช่วยเหลือเกษตรกรแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร การรวบรวมปัญหาและความต้องการทางด้านการเกษตรจากเกษตรกรและประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเป็นผู้ประสานเจ้าหน้าที่หรือวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรให้กับเกษตรกร การประสานงานการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรทุกสาขาและหน่วยงานต่างๆ และการมีส่วนร่วมหรือเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรให้กับเกษตรกร โดยมีค่าเฉลี่ย 4.18 4.14 4.10 4.07 และ 3.99 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นต่อการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

n = 287

บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	ความคิดเห็น(ร้อยละ)					$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
4. การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง						4.28	0.482	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4.1 การติดตามสถานการณ์ด้านการระบาดของแมลงศัตรูพืช โดยการจัดทำแปลงพยากรณ์การระบาด	85 (29.6)	187 (65.2)	12 (4.2)	2 (0.7)	1 (0.3)	4.23	0.588	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4.2 การประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนการระบาดของแมลงศัตรูพืช	91 (31.7)	191 (66.6)	5 (1.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.30	0.496	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4.3 การสำรวจพื้นที่ประสบภัยและรายงานเจ้าหน้าที่ เมื่อเกิดภัยธรรมชาติ	95 (33.1)	185 (64.5)	6 (2.1)	0 (0.0)	1 (0.3)	4.30	0.543	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

n = 287

บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตร หมู่บ้าน	ความคิดเห็น(ร้อยละ)					$\bar{x}$	S.D.	แปล ความ
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง			
4.4 การร่วมกับเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ความถูกต้องของข้อมูลที่เกษตรกรแจ้ง ขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ	97 (33.8)	180 (62.8)	7 (2.4)	2 (0.7)	1 (0.3)	4.29	0.582	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
4.5 การให้คำแนะนำและคำปรึกษา ต่อเกษตรกรผู้ประสบภัย ในการเตรียม เอกสารหลักฐานในการขอรับความ ช่วยเหลือ	88 (30.7)	194 (67.6)	4 (1.4)	0 (0.0)	1 (0.3)	4.28	0.523	เห็นด้วย อย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นต่อการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในภาพรวมที่ระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 โดยมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ได้แก่ การประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนการระบาดของแมลงศัตรูพืช การสำรวจพื้นที่ประสบภัยและรายงานเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดภัยธรรมชาติ การร่วมกับเจ้าหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่เกษตรกรแจ้งขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ การให้คำแนะนำและคำปรึกษาต่อเกษตรกรผู้ประสบภัยในการเตรียมเอกสารหลักฐานในการขอรับความช่วยเหลือ การติดตามสถานการณ์ ด้านการระบาดของแมลงศัตรูพืชโดยการจัดทำแปลงพยากรณ์การระบาด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.30 4.30 4.29 และ 4.28 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 ภาพรวมความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

n = 287			
บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.	แปล ความ
1. การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน	4.26	0.439	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
2. การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรระดับหมู่บ้าน	4.10	0.480	เห็นด้วย
3. การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน	4.12	0.391	เห็นด้วย
4. การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วน ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.28	0.482	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
รวม	4.21	0.371	เห็นด้วย อย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.17 ภาพรวมความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ในภาพรวม ที่ระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 โดยมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวนสองบทบาทหน้าที่ คือ การติดตามสถานการณ์ด้านการเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร โดยมีค่าเฉลี่ย 4.28 และ 4.26 ตามลำดับ และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยจำนวนสองบทบาท คือ การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.12 และ 4.10 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

3.1 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จากการประเมินของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่ดูแลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในประเด็นการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ด้านที่ 2 การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ด้านที่ 3 การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และด้านที่ 4 การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตารางที่ 4.18 ถึงตารางที่ 4.122

ตารางที่ 4.18 ผลการปฏิบัติงานในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน

n = 287

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	ผลการปฏิบัติงาน(ร้อยละ)					$\bar{x}$	S.D.	แปล ความ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน						3.94	0.788	มาก
1.1 ประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียน เกษตรกร (ทบก.)	88 (30.7)	125 (43.5)	53 (18.5)	19 (6.6)	2 (0.7)	3.97	0.906	มาก
1.2 ชี้แจงรายละเอียดการขึ้นทะเบียน เกษตรกร (ทบก.)	61 (21.3)	134 (46.7)	69 (24.0)	17 (5.9)	6 (2.1)	3.79	0.915	มาก
1.3 ร่วมตรวจสอบความถูกต้องของ ข้อมูลการเกษตรที่เกษตรกรในหมู่บ้านมา แจ้งขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.)	66 (23.0)	130 (45.2)	63 (22.0)	24 (8.4)	4 (1.4)	3.80	0.934	มาก
1.4 ประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียนพืช เศรษฐกิจ (ทพศ.)	93 (32.4)	136 (47.4)	41 (14.3)	14 (4.9)	3 (1.0)	4.05	0.869	มาก
1.5 ชี้แจงรายละเอียดการขึ้นทะเบียนพืช เศรษฐกิจ (ทพศ.)	65 (22.6)	143 (49.9)	61 (21.3)	17 (5.9)	1 (0.3)	3.89	0.835	มาก
1.6 ร่วมตรวจสอบความถูกต้องของ ข้อมูลการเกษตรที่เกษตรกรในหมู่บ้านมา แจ้งขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)	91 (31.7)	125 (43.5)	53 (18.5)	16 (5.6)	2 (0.7)	4.00	0.889	มาก
1.7 การร่วมสำรวจตรวจสอบแปลงเกษตรกร ที่ขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)	93 (32.4)	137 (47.8)	40 (13.9)	14 (4.9)	3 (1.0)	4.06	0.867	มาก

จากตารางที่ 4.18 ผลการปฏิบัติงานในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้ปฏิบัติงานในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 โดยมีการปฏิบัติงานในระดับมาก ดังนี้ การร่วมสำรวจตรวจสอบแปลงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ร่วมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการเกษตรที่เกษตรกรในหมู่บ้านมาแจ้งขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) ซึ่งแจ้งรายละเอียดการขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ร่วมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการเกษตรที่เกษตรกรในหมู่บ้านมาแจ้งขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และซึ่งแจ้งรายละเอียดการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) โดยมีค่าเฉลี่ย 4.06 4.05 4.00 3.97 3.89 3.80 และ 3.79 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 ผลการปฏิบัติงานในการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน

n = 287

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	ผลการปฏิบัติงาน(ร้อยละ)					$\bar{x}$	S.D.	แปล ความ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
2. ร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน						3.73	0.842	มาก
2.1 เป็นผู้รวบรวมปัญหาและความต้องการด้านการเกษตรในหมู่บ้าน	61 (21.3)	112 (39.0)	96 (33.4)	14 (4.9)	4 (1.4)	3.74	0.896	มาก
2.2 ร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับต่างๆ	58 (20.3)	112 (39.0)	98 (34.1)	16 (5.6)	3 (1.0)	3.72	0.885	มาก

จากตารางที่ 4.19 ผลการปฏิบัติงานในการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้ปฏิบัติงานในการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 โดยมีการปฏิบัติงานในระดับมาก คือ การเป็นผู้รวบรวมปัญหาและความต้องการด้านการเกษตรในหมู่บ้าน และร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับต่างๆ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.74 และ 3.72 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 ผลการปฏิบัติงานในการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของ
เกษตรกรในหมู่บ้าน

n = 287

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน	ผลการปฏิบัติงาน(ร้อยละ)					$\bar{x}$	S.D.	แปล ความ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
3. การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน						3.70	0.860	มาก
3.1 รวบรวมปัญหาและความต้องการ ด้านการเกษตรจากเกษตรกร และ ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	63 (22.0)	119 (41.5)	85 (29.6)	15 (5.2)	5 (1.7)	3.77	0.911	มาก
3.2 เป็นผู้ประสานเจ้าหน้าที่หรือ วิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้าน การเกษตรให้กับเกษตรกร	68 (23.7)	111 (38.7)	73 (25.4)	27 (9.4)	8 (2.8)	3.71	1.019	มาก
3.3 มีส่วนร่วมหรือเป็นวิทยากรในการ ถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรให้กับ เกษตรกร	45 (15.7)	97 (33.8)	104 (36.2)	30 (10.5)	11 (3.8)	3.47	1.003	มาก
3.4 ช่วยเกษตรกรแก้ไขปัญหาด้าน การเกษตร	60 (20.9)	121 (42.1)	84 (29.3)	16 (5.6)	6 (2.1)	3.74	0.922	มาก
3.5 ประสานงานการปฏิบัติงานด้านการ พัฒนาการเกษตรของอาสาสมัครเกษตร ทุกสาขาและหน่วยงานต่างๆ	57 (19.9)	118 (41.1)	82 (28.6)	20 (7.0)	10 (3.4)	3.67	0.985	มาก
3.6 เผยแพร่ความรู้และข่าวสาร ด้านการเกษตรในหมู่บ้าน	73 (25.4)	122 (42.6)	73 (25.4)	13 (4.5)	6 (2.1)	3.85	0.926	มาก

จากตารางที่ 4.20 ผลการปฏิบัติงานในการประสานงานการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านได้ปฏิบัติงานในการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 โดยมีการปฏิบัติงานในระดับมากทุกเรื่อง ดังนี้ เผยแพร่ความรู้และข่าวสารด้านการเกษตรในหมู่บ้าน รวบรวมปัญหาและความต้องการด้านการเกษตรจากเกษตรกรและประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสานงานการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการเกษตรของ

อาสาสมัครเกษตรทุกสาขาและหน่วยงานต่างๆ และมีส่วนร่วมหรือเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรให้กับเกษตรกร โดยมีค่าเฉลี่ย 3.85 3.77 3.74 3.71 3.67 และ 3.47 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 ผลการปฏิบัติงานในการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	ผลการปฏิบัติงาน(ร้อยละ)					$\bar{x}$	S.D.	แปล ความ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
4. การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง						3.74	0.842	มาก
4.1 ติดตามสถานการณ์ด้านการระบาดของ ของแมลงศัตรูพืชโดยการจัดทำแปลง พยากรณ์ หรือประชาสัมพันธ์แจ้งเตือน การระบาด	44 (15.3)	136 (47.4)	78 (27.2)	17 (5.9)	12 (4.2)	3.64	0.954	มาก
4.2 ติดตามสถานการณ์การเกษตรเมื่อ เกิดภัยธรรมชาติ โดยการสำรวจพื้นที่ ประสบภัยและรายงานเจ้าหน้าที่	61 (21.3)	141 (49.1)	61 (21.3)	19 (6.6)	5 (1.7)	3.82	0.903	มาก
4.3 ติดตามสถานการณ์การเกษตรเมื่อ เกิดภัยธรรมชาติ โดยร่วมตรวจสอบความ ถูกต้องของข้อมูลที่เกี่ยวข้องขอความ ช่วยเหลือ	61 (21.3)	138 (48.1)	64 (22.3)	19 (6.6)	5 (1.7)	3.80	0.907	มาก
4.4 ให้คำแนะนำและคำปรึกษาต่อ เกษตรกรผู้ประสบภัย ในการเตรียม เอกสารหลักฐานในการขอรับความ ช่วยเหลือ	44 (15.3)	145 (50.6)	75 (26.1)	19 (6.6)	4 (1.4)	3.72	0.853	มาก

จากตารางที่ 4.22 ผลการปฏิบัติงานในการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้ปฏิบัติงานในการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉิน

ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 โดยมีการปฏิบัติงานในระดับมากทุกเรื่อง ดังนี้ ติดตามสถานการณ์การเกษตรเมื่อเกิดภัยธรรมชาติโดยการสำรวจพื้นที่ประสบภัยและรายงานเจ้าหน้าที่ ติดตามสถานการณ์การเกษตรเมื่อเกิดภัยธรรมชาติโดยร่วมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่เกษตรกรแจ้งขอความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและคำปรึกษาต่อเกษตรกรผู้ประสบภัยในการเตรียมเอกสารหลักฐานในการขอรับความช่วยเหลือ และติดตามสถานการณ์ด้านการระบาดของแมลงศัตรูพืช โดยการจัดทำแปลงพยากรณ์หรือประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนการระบาด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.82 3.80 3.72 และ 3.64 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.22 สรุปผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

n = 287			
การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน	3.94	0.788	มาก
2. ร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน	3.73	0.842	มาก
3. การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน	3.70	0.860	มาก
4. การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.74	0.842	มาก
รวม	3.80	0.796	มาก

จากตารางที่ 4.22 สรุปผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านพบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 โดยมีการปฏิบัติงานในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น ดังนี้ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน และการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.94 3.74 3.73 และ 3.70 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

4.1 ปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประกอบด้วยปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน 4 ด้าน คือ 1) การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน 2) การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน 3) การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน 4) การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาข้อมูลแสดงด้วยค่าความถี่ และร้อยละ ดังแสดงในตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 ปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

n = 287		
ปัญหาในการปฏิบัติงาน	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
1. การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน		
เกษตรกรให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน	33	11.5
เกษตรกรไม่สนใจในข่าวสารประชาสัมพันธ์	28	9.8
พื้นที่รับผิดชอบกว้างทำให้ประชาสัมพันธ์ข่าวสารไม่ทั่วถึง	23	8.0
รายละเอียดและขั้นตอนการขึ้นทะเบียนไม่ชัดเจน	15	5.2
ได้รับแจ้งข่าวสารล่าช้า	11	3.8
เกษตรกรไม่เข้าใจในข่าวสารที่ประชาสัมพันธ์	7	2.4
2. การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน		
เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญในแผนพัฒนาการเกษตร	29	10.1
ผู้นำชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ	24	8.4
หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนแผนไม่เห็นความสำคัญของแผนพัฒนาการเกษตร	20	6.9
เกษตรกรไม่เข้าใจในการทำแผนพัฒนาการเกษตร	15	5.2

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

n = 287		
ปัญหาในการปฏิบัติงาน	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลไม่สอดคล้อง	4	1.4
ขั้นตอนการทำแผนพัฒนาฯ มากเกินไป	3	1.0
3. การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ปัญหาของ		
เกษตรกรในหมู่บ้าน		
การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยาก	19	6.6
การรวมตัวกันของเกษตรกรยาก	16	5.6
เกษตรกรไม่ยอมรับความรู้ที่นำมาถ่ายทอด	13	4.5
ขาดปัจจัยสนับสนุนในการถ่ายทอดความรู้	13	4.5
เกษตรกรขาดความเชื่อมั่นในการยอมรับเทคโนโลยีใหม่	11	3.8
ความรู้ในการถ่ายทอดไม่ตรงตามความต้องการ	10	3.5
ช่วงเวลาการถ่ายทอดไม่ตรงตามความต้องการ	9	3.1
เกษตรกรแจ้งปัญหาล่าช้า	5	1.7
การแก้ไขปัญหาจากหน่วยงานไม่ตรงตามความต้องการ	3	1.1
4. การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงาน		
เหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
ไม่มีการกำหนดแบบฟอร์มการรายงานที่ชัดเจน	21	7.3
ได้รับแจ้งข่าวสารล่าช้า	18	6.3
เกษตรกรแจ้งการเกิดภัยล่าช้า	13	4.5

จากตารางที่ 4.23 ปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านผลการศึกษาพบว่า

4.1.1 การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านร้อยละ 11.5 มีปัญหาเรื่องเกษตรกรให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน ร้อยละ 9.8 มีปัญหาเรื่องเกษตรกรไม่สนใจในข่าวสารที่ประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 8.0 มีปัญหาเรื่องพื้นที่รับผิดชอบกว้างทำให้ประชาสัมพันธ์ข่าวสารไม่ทั่วถึง ร้อยละ 5.2 มีปัญหาเรื่องรายละเอียดและขั้นตอนการขึ้นทะเบียนไม่ชัดเจน ร้อยละ 3.8 มีปัญหาเรื่อง ได้รับแจ้งข่าวสารล่าช้า และร้อยละ 2.4 มีปัญหาเรื่องเกษตรกรไม่เข้าใจในข่าวสารที่ประชาสัมพันธ์

4.1.2 การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ร้อยละ 10.1 มีปัญหาเรื่องเกษตรกรไม่เห็นความสำคัญในแผนพัฒนาการเกษตร ร้อยละ 8.4 มีปัญหาเรื่องผู้นำชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ ร้อยละ 6.9 มีปัญหาเรื่องหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนแผนไม่เห็นความสำคัญของแผนพัฒนาการเกษตร ร้อยละ 5.2 มีปัญหาเรื่องเกษตรกรไม่เข้าใจในการทำแผนพัฒนาการเกษตร ร้อยละ 1.4 มีปัญหาเรื่องระยะเวลาการเก็บข้อมูลไม่สอดคล้อง และร้อยละ 1.0 มีปัญหาเรื่องขั้นตอนการทำแผนพัฒนาการเกษตรมากเกินไป

4.1.3 การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกร อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ร้อยละ 6.6 มีปัญหาเรื่องการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยาก ร้อยละ 5.6 มีปัญหาเรื่องความร่วมมือกันของเกษตรกรยาก ร้อยละ 4.5 มีปัญหาเรื่องเกษตรกรไม่ยอมรับความรู้ที่นำมาถ่ายทอด ร้อยละ 4.5 มีปัญหาเรื่องขาดปัจจัยสนับสนุนในการถ่ายทอด ร้อยละ 3.8 มีปัญหาเรื่องเกษตรกรขาดความเชื่อมั่นในการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ร้อยละ 3.5 มีปัญหาเรื่องความรู้ในการถ่ายทอดไม่ตรงตามความต้องการ ร้อยละ 3.1 มีปัญหาเรื่องช่วงเวลาในการถ่ายทอดไม่ตรงตามความต้องการ ร้อยละ 1.7 มีปัญหาเรื่องเกษตรกรแจ้งปัญหาล่าช้า และร้อยละ 1.1 มีปัญหาเรื่องการแก้ไขปัญหาจากหน่วยงานไม่ตรงตามความต้องการ

4.1.4 การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ร้อยละ 7.3 มีปัญหาเรื่องไม่มีการกำหนดแบบฟอร์มและการรายงานที่ชัดเจน ร้อยละ 6.3 มีปัญหาเรื่องได้รับแจ้งข่าวสารล่าช้า และร้อยละ 4.5 มีปัญหาเรื่องเกษตรกรแจ้งการเกิดภัยล่าช้า

4.2 ข้อเสนอแนะของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประกอบด้วย 1) ความต้องการการพัฒนาหรือฝึกอบรมเพิ่มเติม 2) การสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผลการศึกษาข้อมูลแสดงด้วยค่าความถี่ และร้อยละ ดังแสดงในตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 ข้อเสนอแนะของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน

n = 287

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
1. ความต้องการการพัฒนาหรือฝึกอบรมเพิ่มเติม		
อบรมวิชาการด้านการเกษตรที่ใหม่และทันต่อสถานการณ์	37	12.9
การลดต้นทุนการผลิต	17	5.9
การใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ เช่น Gps	16	5.6
การผลิตและใช้สารชีวภาพชีวภัณฑ์	15	5.2
การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช	13	4.5
การเป็นวิทยากร	6	2.1
การผลิตปุ๋ยอินทรีย์	5	1.7
การปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	5	1.7
การแปรรูปผลิตภัณฑ์	3	1.0
การทำเกษตรอินทรีย์	2	0.7
2. การสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น		
ค่าตอบแทน	75	26.1
วัสดุอุปกรณ์และสื่อในการปฏิบัติงาน	43	15.0
การศึกษาดูงาน	26	9.1
สวัสดิการ	21	7.3
ประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ให้กับ อคม.	16	5.6
สนับสนุนแผนพัฒนาการเกษตร	14	4.9
ข้อมูลวิชาการ	9	3.1
วิทยากรในการฝึกอบรม	7	2.4
การทำแปลงสาธิต	6	2.1
เอกสารวิชาการ	6	2.1

จากตารางที่ 4.24 ข้อเสนอแนะของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า

4.2.1 ความต้องการการพัฒนาหรือฝึกอบรมเพิ่มเติม อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน ร้อยละ 12.9 เสนอแนะให้มีการอบรมวิชาการด้านการเกษตรที่ใหม่และทันต่อสถานการณ์ ร้อยละ

5.9 เสนอแนะให้อบรมการลดต้นทุนการผลิต ร้อยละ 5.6 เสนอแนะให้อบรมการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เช่น Gps ร้อยละ 5.2 เสนอแนะให้อบรมการผลิตและใช้สารชีวภาพชีวภัณฑ์ ร้อยละ 4.5 เสนอแนะให้อบรมการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ร้อยละ 2.1 เสนอแนะให้อบรมการเป็นวิทยากร ร้อย 1.7 เสนอแนะให้อบรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ร้อยละ 1.7 เสนอแนะให้อบรมการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 1.0 เสนอแนะให้อบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และร้อยละ 0.7 เสนอแนะให้อบรมการทำเกษตรอินทรีย์

4.2 การสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ร้อยละ 26.1 เสนอแนะให้สนับสนุนค่าตอบแทน ร้อยละ 15.0 เสนอแนะให้สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์และสื่อในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 9.1 เสนอแนะให้สนับสนุนการศึกษาดูงาน ร้อยละ 7.3 เสนอแนะให้สนับสนุนสวัสดิการ ร้อยละ 5.6 เสนอแนะให้มีการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ร้อยละ 4.9 เสนอแนะให้มีการสนับสนุนแผนพัฒนาการเกษตร ร้อยละ 3.1 เสนอแนะให้สนับสนุนข้อมูลวิชาการ ร้อยละ 2.4 เสนอแนะให้สนับสนุนวิทยากรในการฝึกอบรม และ ร้อยละ 2.1 เสนอแนะให้สนับสนุนการทำแปลงสาธิต และเสนอแนะให้สนับสนุนเอกสารวิชาการ

4.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่ดูแลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้มีการเสนอแนะให้อบรมวิชาการเน้นหนักในเรื่องการผลิตข้าวคุณภาพดี และการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตในการผลิตพืช(ข้าว มะม่วง ผัก) เพื่อเพิ่มเติมความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน อบรมวิธีการเป็นวิทยากรเกษตรกร การพูดในที่สาธารณะ และการใช้สื่อต่างๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร รวมถึงการเสียดสีเพื่อชุมชน และควรมีการอบรมทักษะการเป็นผู้นำให้แก่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

ในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรีครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความเกี่ยวข้องระหว่าง เพศ การทำอาชีพเกษตรกร การเป็นผู้นำในสังคม การรับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านสื่อมวลชน สื่อบุคคล การประชุม/อบรม การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ กลุ่มอายุ ระดับการศึกษา กลุ่มระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตร กลุ่มประสบการณ์ด้านการเกษตร กลุ่มรายได้ด้านการเกษตร กลุ่มรายได้นอกภาคการเกษตร การสนับสนุนการปฏิบัติงาน และความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ กับ การปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในภาพรวมและรายด้าน 4 ด้าน ได้แก่ 1) จัดเก็บ

รวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน 2) ร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน 3) ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และ 4) ติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.1. สมมุติฐานปัจจัยพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยผลการทดสอบสมมุติฐาน ดังนี้

5.1.1 การทดสอบสมมุติฐานโดยใช้สถิติ T-Test

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มี เพศ การทำอาชีพเกษตรกร การเป็นผู้นำในสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ การรับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านสื่อมวลชน สื่อบุคคล การประชุม/อบรม และการเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทต่างๆ แตกต่างกันมีการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมุติฐานดังตารางที่ 4.25 ถึง 4.29

ตารางที่ 4.25 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางสังคมกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ปัจจัย	ผลการปฏิบัติงาน	
	t	Sig. (2-tailed)
1. เพศ	-0.117	0.502
2. การทำอาชีพเกษตรกร	2.885	0.036*
3. การเป็นผู้นำในสังคม	2.172	0.031*
4. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน	2.019	0.044*
5. การรับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านสื่อมวลชน	0.767	0.444
6. การรับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านสื่อบุคคล	1.336	0.183
7. การรับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านการประชุม/อบรม	-0.261	0.794

* นัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 4.25 ผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า การทำอาชีพเกษตรกร การเป็นผู้นำในสังคม และการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน ต่างกันมีการปฏิบัติงานใน

ภาพรวมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานรายด้าน ผลการทดสอบสมมติฐานเป็นตามตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางสังคมกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัคร
เกษตรกรหมู่บ้านรายด้าน

ปัจจัย	ผลการปฏิบัติงานรายด้าน							
	การจัดเก็บ รวบรวมข้อมูล พื้นฐานฯ		การจัดทำ แผนพัฒนา การเกษตรระดับ หมู่บ้านฯ		การประสานงานใน การถ่ายทอดความรู้ฯ		การติดตาม สถานการณ์ การเกษตรใน หมู่บ้านฯ	
	t	Sig. (2-tailed)	t	Sig. (2-tailed)	t	Sig. (2-tailed)	t	Sig. (2-tailed)
1. เพศ	-0.700	0.484	-0.443	0.658	-0.941	0.347	-0.107	0.915
2. การทำอาชีพเกษตรกรรม	0.567	0.571	-0.052	0.959	2.418	0.066	7.038	0.000**
3. การเป็นผู้นำในสังคม	2.153	0.032*	1.176	0.240	2.226	0.027*	1.892	0.060
4. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร เกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน	1.527	0.128	1.478	0.140	1.994	0.047*	2.375	0.019*
5. การรับข่าวสารด้าน การเกษตรผ่านสื่อมวลชน	0.463	0.643	0.866	0.387	0.816	0.415	0.885	0.377
6. การรับข่าวสารด้าน การเกษตรผ่านสื่อบุคคล	1.441	0.151	1.509	0.132	1.196	0.233	0.849	0.397
7. การรับข่าวสารด้าน การเกษตรผ่านการประชุม /อบรม	-0.081	0.936	-0.323	0.747	-0.348	-0.728	-0.304	0.761

* นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ** นัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 4.26 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า

- อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านที่มีการทำอาชีพเกษตรกรรมต่างกัน มีการปฏิบัติงานด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มีการเป็นผู้นำในสังคมต่างกัน มีการปฏิบัติงานการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน และการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มีการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชนต่างกัน มีการปฏิบัติงานการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.27 ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทต่างๆ กับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

อาสาสมัครเกษตรประเภทต่างๆ	ผลการปฏิบัติงานในภาพรวม	
	t	Sig. (2-tailed)
1. อาสาสมัครฝนหลวง	0.593	0.553
2. อาสาสมัครเกษตรด้านความรู้ชีอาสา	2.889	0.004**
3. ประมงอาสา	7.026	0.000**
4. อาสาปศุสัตว์	2.562	0.011*
5. หมอดินอาสา	2.677	0.009**
6. เกษตรหมู่บ้าน	-1.297	0.196
7. อาสาสมัครสหกรณ์	1.285	0.200
8. อาสาสมัครชลประทาน	0.351	0.726
9. เศรษฐกิจการเกษตรอาสา	0.283	0.777
10. อาสาสมัครปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร	1.725	0.086
11. อาสาสมัครชานาชั้นนำ	0.818	0.414

* นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ** นัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 4.27 ผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่เป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ ต่างกัน คือ อาสาปศุสัตว์ มีการปฏิบัติงานในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 และในส่วนของ การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ ต่างกัน ได้แก่

อาสาสมัครเกษตรด้านบัญชีอาสา ประมงอาสา และหมอดินอาสา มีการปฏิบัติงานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานรายด้าน ผลการทดสอบสมมติฐานเป็นตามตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทต่างๆ กับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านรายด้าน

อาสาสมัครเกษตร ประเภทต่างๆ	ผลการปฏิบัติงานรายด้าน							
	การจัดเก็บ รวบรวมข้อมูล พื้นฐานฯ		การจัดทำ แผนพัฒนา การเกษตรระดับ หมู่บ้านฯ		การประสานงานใน การถ่ายทอด ความรู้ฯ		การติดตาม สถานการณ์ การเกษตรใน หมู่บ้านฯ	
	t	Sig. (2-tailed)	t	Sig. (2-tailed)	t	Sig. (2-tailed)	t	Sig. (2-tailed)
	1. อาสาสมัครฝนหลวง	0.527	0.598	1.249	0.213	0.602	0.547	0.164
2. อาสาสมัครเกษตรด้านครู บัญชีอาสา	2.886	0.004**	2.172	0.031*	2.849	0.005**	2.335	0.020*
3. ประมงอาสา	2.440	0.015*	4.341	0.001**	6.555	0.000**	7.344	0.000**
4. อาสาปศุสัตว์	2.313	0.021*	2.286	0.023*	2.649	0.009**	2.114	0.035*
5. หมอดินอาสา	2.028	0.045*	1.141	0.255	2.468	0.014*	3.177	0.002**
6. เกษตรหมู่บ้าน	-1.372	0.171	-1.158	0.248	-0.997	0.320	-1.271	0.205
7. อาสาสมัครสหกรณ์	0.893	0.373	1.551	0.122	1.485	0.139	1.062	0.289
8. อาสาสมัครชลประทาน	-0.423	0.672	1.222	0.223	0.804	0.422	0.377	0.706
9. เศรษฐกิจการเกษตรอาสา	0.619	0.537	0.649	0.517	0.407	0.684	-0.733	0.464
10. อาสาสมัครปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรวม	1.098	0.273	2.286	0.023*	1.992	0.047*	1.492	0.137
11. อาสาสมัครชวานาชั้นนำ	1.335	0.183	0.909	0.364	0.938	0.349	-0.523	0.601

* นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ** นัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 4.28 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่เป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ ต่างกัน มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ต่างกัน ได้แก่

- อาสาสมัครเกษตรด้านครูบัญชีอาสา มีการปฏิบัติงานการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน และการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในส่วนของการทำงานการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน และการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- ประมงอาสา มีการปฏิบัติงานการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการทำงานร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- อาสาปศุสัตว์ มีการปฏิบัติงานการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน และการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการทำงานประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- หมอдинอาสา มีการปฏิบัติงานการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน และการปฏิบัติงานการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการทำงานติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- อาสาสมัครปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร มีการปฏิบัติงานการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน และการทำงานประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.1.2 การทดสอบสมมุติฐานโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA)

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มีกลุ่มอายุ ระดับการศึกษา กลุ่มระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตร กลุ่มประสบการณ์ด้านการเกษตร กลุ่มรายได้รวมด้านการเกษตร และกลุ่มรายได้อื่นนอกภาคการเกษตรแตกต่างกันมีการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐานตามตารางที่ 4.29 และ 4.30

ตารางที่ 4.29 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ปัจจัย	การปฏิบัติงานในภาพรวม	
	F	Sig.
1. กลุ่มอายุ	1.060	0.375
2. ระดับการศึกษา	0.883	0.703
3. กลุ่มระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตร	0.906	0.661
4. กลุ่มประสบการณ์ด้านการเกษตร	0.896	0.679
5. กลุ่มรายได้รวมด้านการเกษตร	0.802	0.834
6. กลุ่มรายได้อื่นนอกภาคการเกษตร	1.160	0.241

จากตารางที่ 4.29 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มี กลุ่มอายุ ระดับการศึกษา กลุ่มระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตร กลุ่มประสบการณ์ด้านการเกษตร กลุ่มรายได้รวมด้านการเกษตร และกลุ่มรายได้อื่นนอกภาคการเกษตรที่ต่างกัน มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาปัจจัยดังกล่าวข้างต้น กับการปฏิบัติงานรายด้าน ผลการศึกษาตามตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัคร
เกษตรหมู่บ้านรายด้าน

ปัจจัย	ผลการปฏิบัติงานรายด้าน							
	การจัดเก็บ		การจัดทำ		การประสานงานใน		การติดตาม	
	รวบรวมข้อมูล		แผนพัฒนา		การประสานงานใน		สถานการณ์	
	พื้นฐาน		การเกษตรระดับ		การถ่ายทอดความรู้		การเกษตร	
	f	Sig.	f	Sig.	f	Sig.	f	Sig.
1. กลุ่มอายุ	0.787	0.758	0.306	0.951	0.864	0.638	0.624	0.845
2. ระดับการศึกษา	1.075	0.372	0.812	0.578	1.474	0.086	0.708	0.766
3. กลุ่มระยะเวลาการเป็น อาสาสมัครเกษตร	0.756	0.795	0.488	0.843	1.636	0.042*	1.190	0.282
4. กลุ่มประสบการณ์ด้าน การเกษตร	0.640	0.908	0.642	0.721	1.074	0.377	1.672	0.061
5. กลุ่มรายได้รวมด้าน การเกษตร/ปี	0.768	0.781	0.906	0.502	1.156	0.291	1.314	0.198
6. กลุ่มรายได้รวมนอกภาค การเกษตร/ปี	1.055	0.400	1.212	0.298	1.273	0.197	0.748	0.714

* นัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 4.30 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มี กลุ่มระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครเกษตรที่ต่างกัน มีการปฏิบัติงานการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2. สมมติฐานการสนับสนุนการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน และสมมติฐานความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน ผลการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เป็นตามตารางที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนการปฏิบัติงานและความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่
กับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

	การ สนับสนุน การ ปฏิบัติงาน	ความ คิดเห็นต่อ บทบาท หน้าที่	การจัดเก็บ รวบรวม ข้อมูล พื้นฐานฯ	การจัดทำ แผนพัฒนา การเกษตร ระดับหมู่บ้านฯ	การ ประสานงานใน การถ่ายทอด ความรู้ฯ	การติดตาม สถานการณ์ การเกษตรใน หมู่บ้านฯ
ความคิดเห็นต่อบทบาท หน้าที่	0.361**					
การจัดเก็บรวบรวมข้อมูล พื้นฐานฯ	0.243**	0.197**				
การจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรระดับหมู่บ้านฯ	0.272**	0.170**	0.774**			
การประสานงานในการ ถ่ายทอดความรู้ฯ	0.272**	0.178**	0.838**	0.793**		
การติดตามสถานการณ์ การเกษตรในหมู่บ้านฯ	0.277**	0.227**	0.787**	0.709**	0.839**	
การปฏิบัติงานในภาพรวม	0.283**	0.209**	0.944**	0.851**	0.954**	0.905**

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 4.31 การทดสอบสมมุติฐานพบว่า การสนับสนุนการปฏิบัติงาน และความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานในภาพรวมของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยโดยจำแนกเป็นสามส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี 2) เพื่อศึกษาการสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี 4) เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี 5) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี 6) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากรกลุ่มที่ 1 อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 1,009 ราย สุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 287 ราย โดยการสุ่มแบบง่าย
- 2) ประชากรกลุ่มที่ 2 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลที่ดูแลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน(กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 66 ราย ศึกษาทั้งหมด

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดและปลายปิด จำนวนสองชุด ดังนี้

- 1) แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี

2) แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลที่ดูแลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี

1.3 สรุปผลการวิจัย ผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1.3.1 ปัจจัยพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

1) ปัจจัยพื้นฐาน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 50.15 ปี และส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา

2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เกือบทั้งหมดมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยทำการเกษตรประเภทพืชไร่มากถึงร้อยละ 90.6 และรายได้รวมของครัวเรือน/ปี จากการทำการเกษตรมีค่ากลางอยู่ที่ 250,000 บาท/ปี มีรายได้สูงสุดเท่ากับ 3,000,000 บาท/ปี รายได้ต่ำสุดเท่ากับ 30,000 บาท/ปี ส่วนใหญ่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีรายได้อื่นนอกจากทำการเกษตร โดยรายได้รวมของครัวเรือน/ปี จากนอกภาคการเกษตรมีค่ากลางอยู่ที่ 54,000 บาท/ปี รายได้สูงสุดเท่ากับ 2,000,000 บาท/ปี และรายได้ต่ำสุดเท่ากับ 9,000 บาท/ปี

3) ปัจจัยทางสังคม อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านครึ่งหนึ่งเป็นอาสาสมัครเกษตร (อกษ.) มาเป็นระยะเวลา 3 – 4 ปี มีประสบการณ์ด้านการเกษตรโดยเฉลี่ยเท่ากับ 24.28 ปี ส่วนใหญ่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีการดำรงตำแหน่งผู้นำทางสังคม ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเป็นผู้แทนสภาเกษตรกรและกรรมการหมู่บ้าน ในด้านการเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกือบทั้งหมดเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทเกษตรหมู่บ้าน รองลงมาคือ หมอдинอาสา และมีบางส่วนเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ ด้วย และในด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกินครึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ โดยอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเป็นสมาชิกกลุ่มธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์มากที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน แม่บ้านเกษตรกร และอื่นๆ (สหกรณ์การเกษตร และสตรีอาสา) ตามลำดับ

4) ปัจจัยทางสังคม (ช่องทางการรับข่าวสารด้านการเกษตร)

(1) จากสื่อมวลชน พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกือบทั้งหมดมีการรับข่าวสารด้านการเกษตรจากทางสื่อมวลชน โดยได้รับข่าวสารด้านการเกษตรจากทางโทรทัศน์ มากที่สุด รองลงมา คือ ได้รับข่าวสารการเกษตรผ่านหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วารสารการเกษตร และแผ่นพับ/โปสเตอร์ ตามลำดับ ทั้งนี้มีอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านร้อยละ 25 ที่สามารถรับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้

(2) จากสื่อบุคคล พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกือบทั้งหมดมีการรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อบุคคล โดยเกือบทั้งหมดรับข่าวสารทางด้านการเกษตรจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร และครึ่งหนึ่งของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านรับข่าวสารด้านการเกษตรจากผู้นำชุมชน

(3) จากการประชุม/อบรม พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกือบทั้งหมดรับข่าวสารด้านการเกษตรจากการประชุม/อบรม โดยเกือบทั้งหมดรับทราบข่าวสารด้านการเกษตรจากการประชุม/อบรมของสำนักงานเกษตรอำเภอหรือเกษตรจังหวัด รองลงมาเป็นอันดับสองและสาม คือ จากสถานีพัฒนาที่ดิน และสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ตามลำดับ

1.3.2 การสนับสนุนการปฏิบัติงาน

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยได้รับการสนับสนุนในระดับมาก ในด้านการติดตามของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร เป็นลำดับที่หนึ่ง รองลงมาคือ การอบรมให้ความรู้ และได้รับการสนับสนุนในระดับปานกลาง ในด้านการสนับสนุนวัสดุ – อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน และในด้านความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามลำดับ

1.3.3 ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ในการติดตามสถานการณ์ด้านการเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นลำดับหนึ่ง รองลงมา คือ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยในการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน เป็นลำดับหนึ่ง รองลงมา คือ การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน

1.3.4 การปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

การปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมาก โดยมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกบทบาท ตามลำดับดังนี้ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน และการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน

1.3.5 ปัญหาในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ปัญหาในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี พบปัญหาที่สำคัญ ได้แก่

1) การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน พบว่าปัญหาที่สำคัญตามลำดับ ได้แก่ เกษตรกรให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน เกษตรกรไม่ให้ความสนใจในข่าวสารที่ประชาสัมพันธ์ พื้นที่รับผิดชอบกว้างทำให้ปฏิบัติงานไม่ทั่วถึง รายละเอียดและขั้นตอนการขึ้นทะเบียนไม่ชัดเจน ได้รับแจ้งข่าวสารล่าช้า และเกษตรกรไม่เข้าใจในข่าวสารที่ประชาสัมพันธ์

2) การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน พบว่าปัญหาที่สำคัญตามลำดับ ได้แก่ เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญในแผนพัฒนาการเกษตร ผู้นำชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนแผนไม่เห็นความสำคัญของแผนพัฒนาการเกษตร เกษตรกรไม่เข้าใจในการทำแผนพัฒนาการเกษตร ระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูลไม่สอดคล้อง และขั้นตอนในการทำแผนพัฒนาการเกษตรมากเกินไป

3) การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน พบว่าปัญหาสำคัญตามลำดับ คือ การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยาก เกษตรกรรวมตัวกันยาก เกษตรกรไม่ยอมรับความรู้ที่นำมาถ่ายทอด ขาดปัจจัยสนับสนุนในการถ่ายทอด เกษตรกรขาดความเชื่อมั่นในการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ความรู้ที่ถ่ายทอดไม่ตรงตามความต้องการ ช่วงเวลาในการถ่ายทอดไม่ตรงตามความต้องการ เกษตรกรแจ้งปัญหาล่าช้า และ การแก้ไขปัญหาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ตรงตามความต้องการ

4) การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่าปัญหาที่สำคัญตามลำดับ คือ ไม่มีการกำหนดแบบฟอร์มและรายงานที่ชัดเจน ได้รับแจ้งข่าวสารล่าช้า และเกษตรกรแจ้งการเกิดภัยล่าช้า

1.3.6 ข้อเสนอแนะของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

1) ความต้องการการพัฒนาหรือฝึกอบรมเพิ่มเติม อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีข้อเสนอแนะให้มีการอบรมเพิ่มเติมในด้านต่างๆ ตามลำดับ คือ วิชาการด้านการเกษตรและเทคโนโลยีการผลิตที่ใหม่และทันต่อสถานการณ์ การอบรมการลดต้นทุนการผลิต การใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในการปฏิบัติงาน เช่น เครื่อง GPS การผลิตและใช้สารชีวภาพ – จีวภัณฑ์ การใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชอย่างถูกวิธี การพัฒนาให้เป็นวิทยากรเกษตรกร การผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การแปรรูปผลิตภัณฑ์ และการทำเกษตรอินทรีย์

2) การสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีข้อเสนอแนะ ตามลำดับ คือ ควรมีการสนับสนุนค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน ควรสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์และสื่อต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น ควรมีการศึกษาดูงาน ควรมีการสนับสนุนสวัสดิการต่างๆ ควรมีการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ควรมีการสนับสนุนแผนพัฒนาการเกษตรให้มากขึ้น ควรมีการสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการ ให้มีการสนับสนุนวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ การทำแปลงสาธิต และควรสนับสนุนเอกสารทางวิชาการ

1.3.7 ข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลได้มีข้อเสนอแนะในการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน คือ ให้มีการอบรมวิชาการด้านการเกษตรที่เน้นหนักเรื่องการผลิตต้นทุน และเพิ่มผลผลิตของพืชประเภท ข้าว พืชผักและมะม่วง อบรมวิธีการพูดหรือการเป็นวิทยากร เกษตรกร สร้างทัศนคติให้รักอาชีพเกษตรกรรมและเสียสละเพื่อชุมชน และพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ

1.3.8 การทดสอบสมมุติฐาน

1) สมมุติฐานที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน การปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มีการทำอาชีพเกษตรกรรม การเป็นผู้นำในสังคม และการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทต่างๆ คือ อาสาปศุสัตว์ที่ต่างกัน การปฏิบัติงานโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และในส่วนของ การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภท อาสาสมัครเกษตรด้านเศรษฐกิจ อาสา ประมงอาสา และหมอดินอาสาต่างกัน การปฏิบัติงาน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 เมื่อพิจารณาการปฏิบัติงานรายด้าน พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานรายด้านทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน ดังนี้

(1) การเป็นผู้นำในสังคม การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทประมงอาสา ปศุสัตว์อาสา และหมอดินอาสาที่ต่างกัน การปฏิบัติงานการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 และในส่วนของ การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภท อาสาสมัครเกษตรด้านเศรษฐกิจอาสาที่ต่างกัน การปฏิบัติงานดังกล่าว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.01

(2) การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภท อาสาสมัครเกษตรด้านเศรษฐกิจอาสา อาสาปศุสัตว์ และอาสาสมัครปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่ต่างกัน การปฏิบัติงานการร่วมกิจกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน

แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และในส่วนของความเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภท ประมงอาสาที่ต่างกัน การปฏิบัติงานดังกล่าว แตกต่างกันว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

(3) การเป็นผู้นำในสังคม เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภท หมอดินอาสา และอาสาสมัครปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรม และกลุ่มระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตรที่ต่างกัน การปฏิบัติงานการประสานงาน ในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน แตกต่างกันว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และในส่วนของความเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภท อาสาสมัครเกษตรด้านเศรษฐกิจอาสา ประมงอาสา และอาสาปศุสัตว์ที่ต่างกัน การปฏิบัติงานดังกล่าว แตกต่างกันว่าระดับนัยสำคัญ 0.01

(4) การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน การเป็น อาสาสมัครเกษตรประเภท อาสาสมัครเกษตรด้านเศรษฐกิจอาสา และอาสาปศุสัตว์ที่ต่างกัน การ ปฏิบัติงานการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และในส่วนของการทำงานอาชีพเกษตรกรรม การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภท ประมงอาสา และหมอดินอาสาที่ต่างกัน การปฏิบัติงานดังกล่าว แตกต่างกันว่าระดับนัยสำคัญ 0.01

2) สมมุติฐานที่ 2 การสนับสนุนการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน โดยผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า การสนับสนุนการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์กับการ ปฏิบัติงานในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน การร่วมกับกรรมการ หมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน การประสานงาน ในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และการติดตามสถานการณ์ การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้การสนับสนุนการปฏิบัติงานยังมีความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับการ ปฏิบัติงานทั้งในภาพรวม และการปฏิบัติงานทั้งสิ้น

3) สมมุติฐานที่ 3 ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน โดยผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมิ ความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับ หมู่บ้าน การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และการ ติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ยังมีความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับการปฏิบัติงานทั้งในภาพรวม และการปฏิบัติงานทั้งสิ้นด้าน

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี ปรากฏผลดังนี้

2.1 ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

2.1.1 ข้อมูลพื้นฐานทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า ครึ่งหนึ่งของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 50.15 ปี และส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิวัฒน์ ภู่อ้อม และคณะ (2555: 1323) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี และจบการศึกษาระดับประถมศึกษา

2.1.2 ข้อมูลทางเศรษฐกิจ ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรีเกือบทั้งหมดทำการเกษตร โดยปลูกพืชไร่ มีรายได้จากภาคการเกษตรโดยเฉลี่ยเท่ากับ 352,544.17 บาท/ปี และส่วนใหญ่มีรายได้จากนอกภาคการเกษตรด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชำนาญ เมืองรอง และคณะ (2556: 5) ที่ได้ทำการศึกษาบทบาทอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำนา มีรายได้จากภาคการเกษตรของครัวเรือน/ปี เฉลี่ย 245,000 บาท รายได้จากนอกภาคการเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย/ปี 119,000 บาท/ปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นผู้นำทางสังคมทำให้มีรายได้เพิ่มนอกจากการเกษตรเป็นส่วนใหญ่

2.1.3 ข้อมูลทางสังคม

1) ครึ่งหนึ่งของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นอาสาสมัครเกษตรมาเป็นระยะเวลา 3 - 4 ปี และมีประสบการณ์ด้านการเกษตรโดยเฉลี่ยเท่ากับ 24.28 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวัฒน์ ภู่อ้อม และคณะ (2555: 1323) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีประสบการณ์ในการทำเกษตรมากกว่า 20 ปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่มีอายุ

ระหว่าง 41 – 50 ปี และทำการเกษตรมาตั้งแต่เริ่มต้นอาชีพ ทำให้มีค่าเฉลี่ยของประสบการณ์ด้านการเกษตรสูง

2) การมีตำแหน่งต่างๆ ทางสังคม พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรีส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาเกษตรกรมากที่สุด รองลงมาเป็นกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิวัฒน์ ภู่อ้อม และคณะ (2555: 1323) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นผู้นำทางสังคม และในส่วนของความเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ พบว่า เกือบทั้งหมดของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทเกษตรหมู่บ้าน และมีบางส่วนที่เป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ แต่ไม่มีอาสาพัฒนาขยายพันธุ์ และอาสาสมัครเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชำนาญ เมืองรอง และคณะ (2556: 5) ที่ได้ทำการศึกษายบทบาทอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดเป็นเกษตรหมู่บ้าน

3) ข้อมูลการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรีเกินครึ่ง เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ และส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ รองลงมาคือ กลุ่มเกษตรกร และบางส่วนเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนและแม่บ้านเกษตรกร ซึ่งไม่สอดคล้องกับสุวิศาสตร์ กันตอนันตพร (2554: 77) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่าเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดเป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันเกษตรกร

4) ข้อมูลการรับข่าวสารด้านการเกษตร ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรีมีการรับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านสื่อสามประเภท คือ สื่อมวลชน สื่อบุคคล และการประชุม/อบรม โดยทางสื่อมวลชน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่รับทราบข่าวสารผ่านโทรทัศน์ รองลงมาคือ วิทยุกระจายเสียง และบางส่วนรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านบางส่วนเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยี และในส่วนของสื่อบุคคลอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านรับทราบข่าวสารผ่านทางนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิศาสตร์ กันตอนันตพร (2554: 77) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่าสื่อมวลชนที่เกษตรหมู่บ้านได้รับข่าวสารด้านการเกษตรและติดตามเป็นประจำ คือ สื่อวิทยุโทรทัศน์ และสื่อบุคคลที่เกษตรหมู่บ้านได้รับข่าวสารด้านการเกษตรเป็นประจำคือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และในส่วนของการประชุม/อบรม พบว่า

รับทราบข่าวสารทางการเกษตรจากการร่วมประชุม/อบรมกับสำนักงานเกษตรอำเภอหรือเกษตรจังหวัดมากที่สุด และจากหน่วยงานอื่นๆ ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น สถานีพัฒนาที่ดิน สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานตรวจบัญชี และศูนย์วิจัยข้าว เป็นบางส่วน ดังนั้น ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานที่มีการอบรมและดำเนินงานเกี่ยวข้องกับตัวอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่ ได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด สถานีพัฒนาที่ดิน สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ และศูนย์วิจัยข้าว

2.2 การสนับสนุนการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยได้รับการสนับสนุนในการติดตามของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมากเป็นลำดับที่หนึ่ง รองลงมาคือ การสนับสนุนด้านการอบรมให้ความรู้ และได้รับการสนับสนุนในระดับปานกลาง คือ การสนับสนุนด้านวัสดุ-อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน และความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีบทบาทที่ต้องติดตาม ดูแลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน รวมถึงกรมส่งเสริมการเกษตรมีโครงการอบรมและพัฒนาความรู้ให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านอยู่ตลอด ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีบทบาทในการสนับสนุนการปฏิบัติงานหรือให้ความสำคัญกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมากนัก

2.3 ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความเห็นด้วยกับบทบาทหน้าที่ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดให้ โดยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งในการติดตามสถานการณ์ด้านการเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นลำดับที่หนึ่ง รองลงมา คือ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ในการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกร และการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชานาญ เมืองรอง และคณะ (2556: 5) ที่ได้ทำการศึกษาบทบาทอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่โดยรวมมากที่สุด เนื่องจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความเห็นด้วยในบทบาทหน้าที่ตามลำดับข้างต้น อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งและเห็นด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นผู้นำชุมชนและประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ทำให้มีความคิดเห็นในระดับที่สูงกับบทบาทหน้าที่ที่สอดคล้องกับอาชีพของตนเอง และสามารถลดผลกระทบโดยตรงกับการเกษตรและชุมชนมากที่สุดเป็นลำดับแรกๆ

2.4 การปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวิวัฒน์ ภูพร้อม และคณะ (2555: 1323) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ยังพบอีกว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีระดับการปฏิบัติงานในด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้านอยู่ในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง อาจเนื่องมาจากงานด้านนี้เป็นงานนโยบาย และมีคำสั่งแต่งตั้งให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านปฏิบัติงาน จึงเป็นผลให้มีการปฏิบัติงานที่สูงกว่าด้านอื่นๆ และในส่วนของ การปฏิบัติงานด้านอื่นๆ ที่มีผลอยู่ในระดับมากนั้น อาจเนื่องมาจากการสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่ออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานที่ดี ประกอบกับมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานย่อมส่งผลให้พึงพอใจที่จะปฏิบัติงานเช่นกัน

2.5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

2.5.1 ปัจจัยพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ผลการศึกษาพบว่า

1) การประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีผลต่อการปฏิบัติงานในด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ทำการเกษตรจะมีการปฏิบัติงานที่แตกต่างกับที่ไม่ทำการเกษตร โดยพบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ทำการเกษตรจะมีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงานที่สูงกว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ไม่ทำการเกษตร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เป็นบทบาทที่มีความสอดคล้องกับอาชีพเกษตรกรรม ดังนั้นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่เป็นเกษตรกรจะมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมากกว่า จึงมีการปฏิบัติงานได้มากกว่า

2) การเป็นผู้นำในสังคม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีผลต่อการปฏิบัติงานการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน และการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวิวัฒน์ ภูพร้อม และคณะ (2555: 1330) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการ

ปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยพบว่า ความเป็นผู้นำทางสังคมของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานการส่งเสริมการเกษตรในเชิงผูกผัน ทั้งนี้การที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่เป็นผู้นำทางสังคม มีผลการปฏิบัติงานที่แตกต่างจากที่ไม่เป็นผู้นำทางสังคมนั้น อาจเนื่องมาจากบทบาทหน้าที่สัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ของตำแหน่งผู้นำ ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มีตำแหน่งผู้นำทางสังคมสามารถปฏิบัติงานได้อย่างไม่ขัดแย้งกับบทบาทหน้าที่ของผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดแย้งทางบทบาทที่ได้ศึกษาไว้ในบททบทวนวรรณกรรมเบื้องต้น

3) การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทครูบัญชีอาสา ประมงอาสา และหมอคนอาสา เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ อาสาปศุสัตว์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554: 64) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่า การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรหมู่บ้านอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาสาสมัครเกษตรประเภทดังกล่าวข้างต้น เป็นอาสาสมัครเกษตรของหน่วยงานที่มีการติดตามดูแล และสนับสนุนสวัสดิการต่างๆ ในการทำงาน เช่น การฝึกอบรม การพาศึกษาดูงาน และวัสดุอุปกรณ์ อย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ที่มีการจัดให้มีอาสาสมัครเกษตรเป็นต้นมา ซึ่งได้สอดคล้องกับแนวคิด เรื่องความพึงพอใจในการทำงาน ที่ได้ทบทวนวรรณกรรมไว้ในเบื้องต้น ดังนั้นการดำเนินงานอาสาสมัครเกษตรของหน่วยงานดังกล่าวข้างต้น ถือเป็นการสร้างทัศนคติต่อการเป็นอาสาสมัครเกษตรและส่งผลถึงการปฏิบัติงานในฐานะอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ซึ่งเป็นลักษณะงานที่คล้ายคลึงกัน ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่เป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทดังกล่าวข้างต้น สามารถปฏิบัติงานได้แตกต่างจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ไม่ได้เป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทดังกล่าวข้างต้น

4) การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน เป็นปัจจัยที่มีผลกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงานมากกว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในการทำงานทั้งสิ้นด้าน ซึ่ง ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554: 64) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรหมู่บ้านอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5) ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตรกรที่ต่างกันมีผลต่อการปฏิบัติงานการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน ที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก อาสาสมัครเกษตรกรที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานต่างกันจะมีความสนิทสนม คู่แน่น และมีประสบการณ์ในการทำงานด้านอาสาสมัครเกษตรกรร่วมกับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่อื่นๆ ต่างกันทำให้สามารถประสานงานหน่วยงานต่างๆ ได้ต่างกัน

2.5.2 การสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน

1) การสนับสนุนการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554: 64) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่าการได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากหน่วยงาน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้การศึกษานี้พบว่า การสนับสนุนการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านทั้งในภาพรวม และรายด้านทั้งสี่ด้าน ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมเบื้องต้น ในเรื่องอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

2.5.3 **ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน** มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวัฒน์ ภูพร้อม และคณะ (2555: 1330) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยพบว่า ทศนคตชของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรในเชิงบวก ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านในทิศทางเดียวกัน ทั้งการปฏิบัติงานในภาพรวม และรายด้านทั้ง 4 ด้าน

2.6 ปัญหาในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน

2.6.1 การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ปัญหาที่อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านพบส่วนใหญ่ คือ เกษตรกรให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน เนื่องจากการแจ้งข้อมูลในการขึ้นทะเบียนเกษตรกรเกษตรกรจะให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน ทำให้อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านต้องตรวจสอบและแก้ไขข้อมูลอยู่บ่อยครั้ง ปัญหาเกษตรกรไม่สนใจในข่าวสารที่ประชาสัมพันธ์ และเกษตรกรไม่เข้าใจข่าวสารที่ประชาสัมพันธ์ เนื่องจากเกษตรกรมักจะเตรียมหลักฐานมาไม่ครบหรือเตรียมมาผิด ซึ่งอาจเกิดจากการไม่เข้าใจในรายละเอียด ปัญหาพื้นที่รับผิดชอบกว้างทำให้ปฏิบัติงานไม่ทั่วถึง เนื่องจากอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านหนึ่งรายรับผิดชอบพื้นที่หนึ่งหมู่บ้าน และพื้นที่หมู่บ้านกว้าง

มาก ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านไม่สามารถปฏิบัติงานได้ทั่วถึง จากอุปสรรคหลายๆ ด้าน อาทิ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางซึ่งอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต้องรับผิดชอบเอง ปัญหารายละเอียดขั้นตอนการขึ้นทะเบียนไม่ชัดเจน ได้รับแจ้งข่าวสารล่าช้า เนื่องจากหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนมีการปรับเปลี่ยนบ่อยครั้ง ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านชี้แจงรายละเอียดการขึ้นทะเบียนไม่ทันต่อการปรับเปลี่ยนของหลักเกณฑ์

2.6.2 การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ปัญหาที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน พบคือ เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญของแผนพัฒนาการเกษตรและผู้นำชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ เนื่องจากเกษตรกรไม่ค่อยแสดงความต้องการหรือเข้าร่วมการประชุมวางแผนพัฒนาการเกษตร และสนใจในแผนพัฒนาด้านสาธารณูปโภคมากกว่า ถ้าต้องเลือกเกษตรกรจะเลือกพัฒนาด้านสาธารณูปโภคเป็นลำดับต้นๆ ปัญหาหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนแผนไม่เห็นความสำคัญของแผนพัฒนาการเกษตร เนื่องจากแผนส่วนใหญ่ที่หน่วยงานระดับท้องถิ่นให้การสนับสนุนจะเป็นแผนด้านอื่นๆ อาทิ ด้านสาธารณูปโภค ปัญหาเกษตรกรไม่เข้าใจในการทำแผนพัฒนาการเกษตรและขั้นตอนในการทำแผนพัฒนาการเกษตรมากเกินไป เนื่องจากการทำแผนพัฒนาของแต่ละหน่วยงานมีกระบวนการขั้นตอนหลายขั้นตอนทำให้เกษตรกรหรืออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านบางรายไม่เข้าใจในกระบวนการทำแผนของแต่ละหน่วยงาน ปัญหาระยะเวลาการจัดเก็บข้อมูลไม่สอดคล้อง เนื่องจากช่วงระยะเวลาที่ต้องจัดเก็บข้อมูลเพื่อเตรียมทำแผนพัฒนาการเกษตรนั้นเป็นช่วงเวลาที่เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องทำการเกษตรทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมได้

2.6.3 การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหของเกษตรกรในหมู่บ้าน ปัญหาที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านพบ คือ ปัญหาการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยาก เนื่องจากหลายหน่วยงานไม่มีเจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านติดต่อประสานงานได้ยาก ทั้งนี้อาสาสมัครเกษตรบางรายก็ใช้วิธีการประสานงานกับนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรแทน ปัญหาเกษตรกรรวมตัวกันยาก เกษตรกรไม่ยอมรับความรู้ที่นำมาถ่ายทอด ความรู้ที่ถ่ายทอดไม่ตรงตามความต้องการ และเกษตรกรขาดความเชื่อมั่นในการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ เนื่องจากเกษตรกรบางรายมีประสบการณ์การทำเกษตรแบบเดิมมาเป็นระยะเวลานานถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ทำให้การยอมรับการเปลี่ยนแปลงเป็นไปได้ยาก ดังนั้นการปรับเปลี่ยนเกษตรกรกลุ่มนี้ต้องอาศัยเวลาและการจูงใจรวมถึงมีอาชีพในการเปลี่ยนแปลงมิใช่ให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านดำเนินการเพียงฝ่ายเดียว ต้องมีเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและทำให้เกษตรกรกล้าที่จะปรับเปลี่ยน ปัญหาช่วงระยะเวลาการถ่ายทอดไม่ตรงตามความต้องการ และปัญหา

เกษตรกรแจ้งปัญหาล่าช้า เนื่องจากงบประมาณของหน่วยงานมีข้อจำกัด มีกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ ทำให้ช่วงของการดำเนินการไม่ตรงกับช่วงเวลาที่เกษตรกรต้องการ

2.6.4 การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหาที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านพบ คือ ไม่มีการกำหนดแบบฟอร์มและรายงานที่ชัดเจน เนื่องจากหน่วยงานมีการปรับเปลี่ยนแบบในการรายงานบ่อยครั้ง ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสับสนในการรายงาน ปัญหาได้รับแจ้งข่าวสารล่าช้า และเกษตรกรแจ้งการเกิดภัยช้า เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือเกษตรกรในพื้นที่แจ้งข่าวสารให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านช้า ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านประสานงานเกษตรกรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ทันต่อเวลา

2.7 ข้อเสนอแนะของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

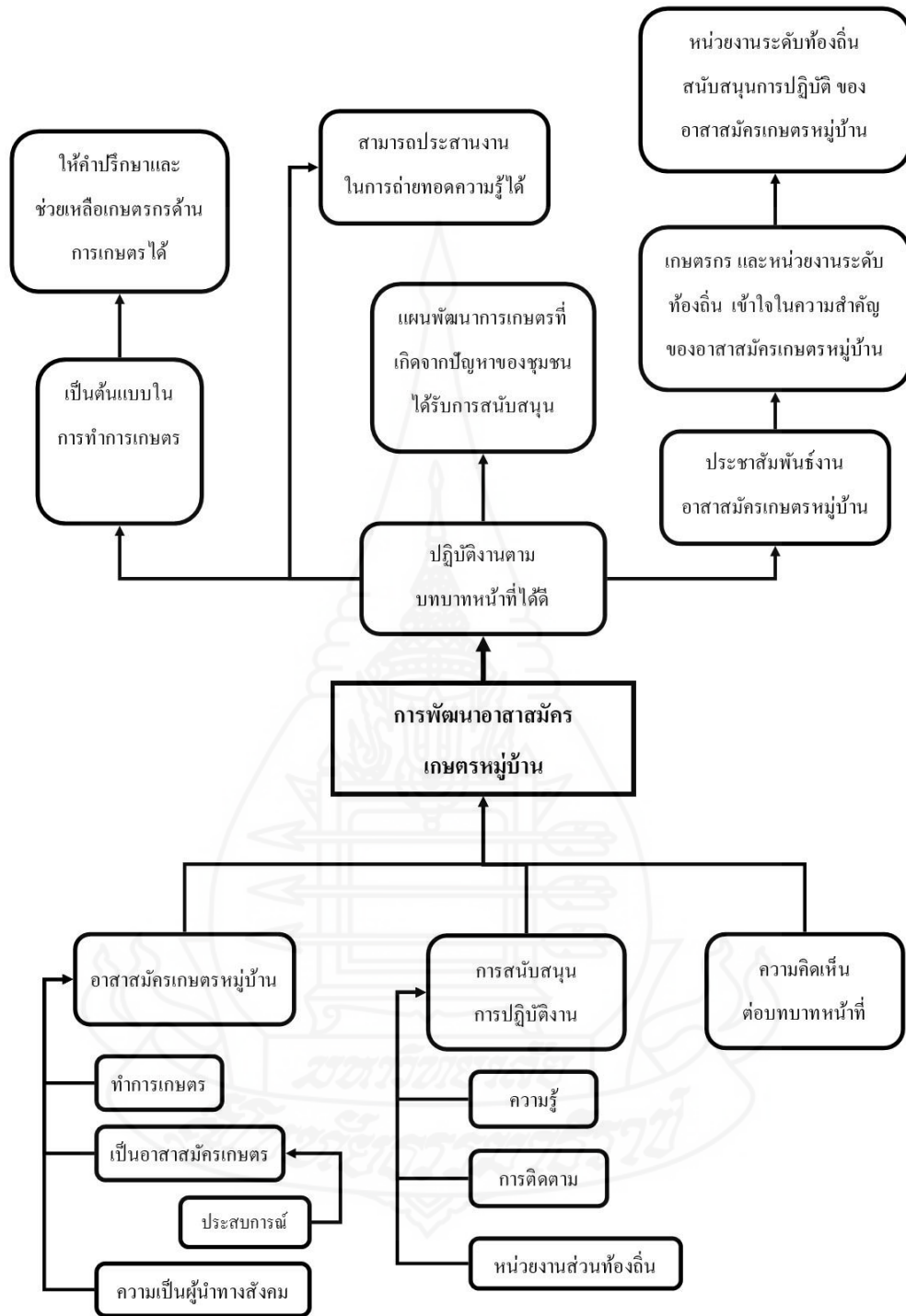
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่มักมีข้อเสนอแนะให้มีการอบรมเพิ่มเติม ในด้านวิชาการด้านการเกษตรและเทคโนโลยีการผลิตที่ใหม่และทันต่อสถานการณ์ การอบรมเรื่องการลดต้นทุนการผลิต การใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในการปฏิบัติงาน เช่น เครื่อง GPS การผลิตและใช้สารชีวภาพ – ชีวภัณฑ์ การใช้สารเคมีในการป้องกัน – กำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชอย่างถูกวิธี การพัฒนาให้เป็นวิทยากรเกษตรกร การผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การแปรรูปผลิตภัณฑ์ และการทำเกษตรอินทรีย์ และเสนอแนะให้หน่วยงานต่างๆ ให้การสนับสนุนค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน วัสดุ - อุปกรณ์และสื่อต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน การศึกษาดูงาน สวัสดิการต่างๆ การประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน การสนับสนุนแผนพัฒนาการเกษตรให้มากขึ้น การสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการ ให้มีวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ ทำแปลงสาธิต และเอกสารทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเสนอแนะให้มีการพัฒนาในด้านวิชาการด้านการเกษตรที่เน้นหนักเรื่องการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต ของพืชประเภท ข้าว พืชผักและมะม่วง ซึ่งเป็นพืชหลักของพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี อบรมวิธีการพูดหรือการเป็นวิทยากรเกษตรกร สร้างทัศนคติให้รักอาชีพเกษตรกรรมและเสียสละเพื่อชุมชน และพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดให้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประกอบด้วย การประกอบอาชีพเกษตรกรรม การเป็นผู้นำในสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ และการเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทต่างๆ ได้แก่ อาสาสมัครเกษตรด้านอนุรักษ์ชี้อาสา ประมงอาสา อาสาปศุสัตว์ หมอดินอาสา และอาสาสมัครปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตร อีกทั้งการสนับสนุนการปฏิบัติงาน และความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านให้สามารถปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 แผนภาพต้นไม้การพัฒนาอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน

จากภาพที่ 5.1 แผนภาพต้นไม้การพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน สามารถอธิบายแนวทางและเป้าหมายการพัฒนาได้ดังนี้

3.1.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและแนวทางการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประกอบด้วย

1) บุคคลที่ดำรงตำแหน่งอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ควรมีอาชีพเกษตรกรรม มีความเป็นผู้นำในสังคม และเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทต่างๆ ที่มีการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ ซึ่งจะทำให้การเข้าถึงเกษตรกรและหน่วยงานต่างๆ เพื่อการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยบทบาทหน้าที่ที่สามารถเกี่ยวพันกันได้ ทั้งนี้ควรมีประสบการณ์ด้านการเป็นอาสาสมัครเกษตร เพื่อให้มีความคุ้นเคยกับการทำงานจิตอาสาด้านการเกษตร และคุ้นเคยกับหน่วยงานในพื้นที่นั้น จะทำให้สามารถประสานงานในการถ่ายทอดความรู้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดี และการทำอาชีพเกษตรกรรมอยู่แล้ว จะทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสามารถให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรได้ รวมถึงสามารถเป็นต้นแบบในการทำการเกษตรได้อีกด้วย

2) การสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ควรมีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในด้านต่างๆ ดังนี้

(1) การให้ความรู้ด้านการเกษตรและด้านต่างๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ซึ่งต้องคำนึงถึงบริบทด้านการเกษตรของพื้นที่เป็นสำคัญ เพื่อให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ เป็นต้นแบบ และให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่ได้ และวิธีการให้ความรู้ควรเป็นการอบรมโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาการด้านนั้นๆ โดยตรง

(2) การติดตามดูแลการปฏิบัติงาน โดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

(3) การสนับสนุนวัสดุ-อุปกรณ์ต่างๆ เช่น สื่อที่จะใช้ในการถ่ายทอด คู่มือวิชาการ รวมถึงงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติงาน

(4) หน่วยงานระดับท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องควรมีการสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนแผนพัฒนาการเกษตร ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาด้านการเกษตร

3) ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยควรมีการประชาสัมพันธ์รับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เพื่อให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกษตรกร รวมถึงหน่วยงานต่างๆ รู้จักและเข้าใจในวัตถุประสงค์ของบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และเพื่อเป็นการสร้างเจตคติที่ดีต่อบทบาทหน้าที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

3.1.2 เป้าหมายการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน คือ การพัฒนาเพื่อให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสามารถจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ซึ่งเป็นแผนที่เกิดจากชุมชน โดยแท้จริง และได้รับการสนับสนุนแผนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสามารถเป็นผู้ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้หรือเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับชุมชนและเกษตรกรรายอื่นๆ ได้โดยจะต้องสามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้

3) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความรู้เพียงพอที่จะเป็นต้นแบบในการทำเกษตรที่เหมาะสม หรือเป็นแหล่งแพร่กระจายเทคโนโลยีการเกษตรในพื้นที่ และสามารถช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาด้านการเกษตรเบื้องต้นกับชุมชนหรือเกษตรกรรายอื่นๆ ที่สนใจได้

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรในพื้นที่ เพื่อผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่ได้ต่อพื้นที่จากการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

3.2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เพื่อปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่

3.2.3 ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการขับเคลื่อนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เพื่อสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร (2554) *สมุดประจำตัวอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (อกม.)* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- _____. (2555) *คู่มืออาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (อกม.)* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2551) “ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการบริหารงาน
อาสาสมัครเกษตรกร พ.ศ. 2551” (อัครา) ประกาศ ณ วันที่ 31 มกราคม 2551
- _____. (2554) “ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน”
(อัครา) ประกาศ ณ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2554
- จินดา ขลิบทอง (2554) “กระบวนการวิจัยทางส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการ
วิจัยและสถิติเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร* หน่วยที่ 1 หน้า 19 - 20
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- _____. (2555) “ผู้นำในการส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประสบการณ์วิชาชีพส่งเสริมการเกษตร*
หน่วยที่ 6 หน้า 5-46 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริม
การเกษตรและสหกรณ์
- จันทร์เพ็ญ อมรเลิศวิทย์ (2543) “โครงสร้างทางสังคม : รูปแบบหนึ่งของการจัดระเบียบ” ในการ
จัดองค์การทางสังคม ค้นคืนวันที่ 20 ธันวาคม 2556 จาก [http://e-book.ram.edu/e-
book/s/SO383/so383-2.pdf](http://e-book.ram.edu/e-book/s/SO383/so383-2.pdf)
- ชำนาญ เมืองรอง และคณะ (2556) “บทบาทอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตร
ในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิษฐ์” ใน การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับ
บัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 วันที่ค้นคืน 20 ธันวาคม 2556 จาก
[http://www.stou.ac.th/thai/grad_stdy/Masters/ผลเสต/research/3nd/FullPaper/ST/
Oral/O-ST%20072%20นายชำนาญ%20%20เมืองรอง.pdf](http://www.stou.ac.th/thai/grad_stdy/Masters/ผลเสต/research/3nd/FullPaper/ST/
Oral/O-ST%20072%20นายชำนาญ%20%20เมืองรอง.pdf)
- ทัศนีย์ บุญเกล้า (2554) “ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทหน้าที่ของหมอดินอาสาประจำตำบล ในจังหวัด
นครพนม” เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร) แขนงวิชาส่งเสริม
การเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- นายประวิช จรด้า (2556) “ความเป็นมาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน” สารระสังเขป ออนไลน์
 ค้นคืนวันที่ 25 ตุลาคม 2556 จาก <http://asakaset.doae.go.th/a/history.html>
- ราชบัณฑิตยสถาน (2542) *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542* กรุงเทพมหานคร
 นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่นส์
- รัฐประศาสนศาสตร์ (2557) “ตอนที่ 108 ทฤษฎีบทบาท” สารระสังเขป ออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 5
 มกราคม 2557 จาก (<http://writer.dekd.com/plugna99/story/viewlongc.php?id=675528&chapter=108>)
- โรเบิร์ต อี. ซิลเวอร์แมน สุปาณี สานธิรัตน์ และคณะ (2524) *จิตวิทยาทั่วไป สำนักคณะกรรมการวิจัย
 แห่งชาติ ศูนย์สารสนเทศการวิจัย*
- วิวัฒน์ ภูพร้อม และคณะ (2555) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของ
 อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” ใน การประชุมวิชาการ
 แห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 9 ค้นคืนวันที่ 7
 มกราคม 2557 จาก http://photharam.ratchaburi.doae.go.th/primages/o_ag_ext01.pdf
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541) *พฤติกรรมองค์การ* กรุงเทพมหานคร ธีระฟิล์ม
- ศักดิ์ดา ปัญญา (2550) “บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่ต้องการตามความคิดเห็นของกรรมการ
 และพนักงานของสหกรณ์ภาคการเกษตรต่อการบริหารจัดการ สำนักงานสหกรณ์
 จังหวัดอุตรดิตถ์” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
 ราชภัฏอุตรดิตถ์
- สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตร
 หมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริม
 การเกษตร) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี (2555) *คู่มือโครงการและงบประมาณ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555*
 _____ (2555) *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัด
 สุพรรณบุรี ปี พ.ศ. 2555 – 56*
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี (2556) *คู่มือโครงการและงบประมาณ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556*
- สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี “สภาพทั่วไปจังหวัด” สารระสังเขป ออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 7 กันยายน
 2556 จาก <http://www.suphanburi.go.th/suphan/ProvinceGeneral.php>
- โสภา ชูพิกุลชัย (2521) *จิตวิทยาทั่วไป พิมพ์ครั้งที่ 1* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช

- เอกรินทร์ โปตะเวช (2551) “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่
ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย”
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- Novabizz “ทัศนคติและความพึงพอใจในการทำงาน” สารระสังเขป ออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 7
กันยายน 2556 จาก (<http://www.novabizz.com/NovaAce/Manage/satisfaction.htm>)

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามชุดที่ 1

แบบสอบถามชุดที่ 1

แบบสอบถามอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

เลขที่.....

วันที่.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่
ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจังหวัดสุพรรณบุรี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน(อกม.) ในจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นผู้ตอบ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน(อกม.) ในจังหวัดสุพรรณบุรี
2. แบบสอบถามนี้ มี 4 ส่วน จำนวน 9 หน้า ประกอบด้วย
  - ส่วนที่ 1 สภาพพื้นที่ทางทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
  - ส่วนที่ 2 การสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
  - ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
  - ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านของจังหวัดสุพรรณบุรี
3. แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านของจังหวัดสุพรรณบุรีปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้คำตอบของท่านจะนำไปใช้ประมวลผลและสรุปผลการวิจัยเท่านั้น โดยจะนำเสนอข้อมูลในภาพรวม และจะปกปิดข้อมูลเป็นความลับ

ส่วนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

คำชี้แจง : ให้ท่านเติมข้อความ หรือตัวเลขลงในช่องว่าง ..... หรือใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน

หน้าคำตอบที่ตรงกับความจริงที่สุด

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ .....
3. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3)
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6)	☐ ปวส.
☐ ปวช.	☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท	☐ อื่น(ระบุ).....
4. ระยะเวลาที่ท่านเป็นอาสาสมัครเกษตร.....ปี (เริ่มนับจากปี 2551)
5. ประสบการณ์ที่ท่านทำการเกษตร.....ปี
6. ท่านได้ประกอบอาชีพด้านการเกษตรหรือไม่

☐ ไม่ได้ทำการเกษตร	
☐ ทำการเกษตร (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)	
☐ พืชไร่	☐ พืชสวน
☐ พืชผัก	☐ ประมง
☐ ปศุสัตว์	☐ อื่นๆ ระบุ.....
7. รายได้ของครัวเรือนต่อปี (เป็นรายได้ที่ไม่หักค่าใช้จ่าย)
  - 1) รายได้จากการทำงานในภาคการเกษตร..... บาทต่อปี
  - 2) รายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร.....บาทต่อปี(ถ้ามี)
8. การดำรงตำแหน่งทางสังคม
  - 1) ปัจจุบันท่านได้ดำรงตำแหน่งผู้นำทางชุมชนหรือไม่

☐ ไม่เป็น	
☐ เป็น ตำแหน่ง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)	
☐ กำนัน	
☐ ผู้ใหญ่บ้าน	
☐ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตรกำนัน	
☐ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล / เทศบาล	
☐ กรรมการหมู่บ้าน	

- 2) ท่านเป็นสมาชิกสภาเกษตรกรหรือไม่
 เป็น ไม่เป็น
- 3) ท่านเป็นอาสาสมัครเกษตรกรประเภทใด(เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)
 อาสาสมัครเกษตรกรและสหกรณ์ อาสาสมัครฝนหลวง
 อาสาสมัครเกษตรกรด้านบัญชี ประมงอาสา
 อาสาปศุสัตว์ หมอдинอาสา
 เกษตรหมู่บ้าน อาสาสมัครสหกรณ์
 อาสาสมัครชลประทาน เศรษฐกิจการเกษตรอาสา
 อาสาปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร อาสาสมัครชวานาชั้นนำ
 อาสาพัฒนาทางพารา
- 4) ท่านเป็นการเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร หรือไม่
 ไม่เป็น
 เป็น (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)
 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน
 กลุ่มเกษตรกร
 กลุ่มธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
 อื่นๆ (ระบุ).....
9. ท่านได้รับทราบข่าวสาร / ข้อมูลด้านการเกษตรจากแหล่งใดบ้าง(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 สื่อมวลชน
 หนังสือพิมพ์ วารสารการเกษตร แผ่นพับ/โปสเตอร์
 อินเทอร์เน็ต วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์
 สื่อบุคคล
 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ผู้นำชุมชน
 เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน
 เจ้าหน้าที่ภาครัฐอื่นๆ (ระบุ).....
 อื่นๆ (ระบุ).....
- การประชุม / อบรม โดยหน่วยงานต่างๆ
 เกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์
 สำนักงานประมง สำนักงานปศุสัตว์
 สถานีพัฒนาที่ดิน สหกรณ์จังหวัด

- สำนักงานเกษตรอำเภอ/ เกษตรจังหวัด   สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
 สำนักงานปฏิรูปที่ดิน(ส.ป.ก.)   ศูนย์วิจัยข้าว
 อื่นๆ (ระบุ) .....

ส่วนที่ 2 การสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

คำแนะนำ : โปรดใส่เครื่องหมาย $\surd$ ลงในช่องว่างด้านขวามือ ที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

คำถาม : ตั้งแต่ท่านเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านท่านได้รับการสนับสนุนด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของท่านในระดับใดบ้าง (ระดับการให้คะแนน คือ น้อยที่สุด = 1, น้อย = 2, ปานกลาง = 3, มาก = 4, มากที่สุด = 5)

การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากหน่วยงาน	ระดับการได้รับการสนับสนุน				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. การอบรมและให้ความรู้					
1.1 วิชาการด้านการเกษตรจากสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือเกษตรอำเภอ					
1.2 วิชาการด้านการเกษตรจากหน่วยงานอื่นๆ					
1.3 เรื่องบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน					
1.4 เรื่องการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.)					
1.5 เรื่องการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)					
1.6 เรื่องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน					
1.7 เรื่องการสำรวจและเฝ้าระวังศัตรูพืช					
1.8 เรื่องการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ					
2. การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน					
2.1 จากสำนักงานเกษตรจังหวัด หรือเกษตรอำเภอ					
2.2 จากหน่วยงานอื่นๆ ภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์					
2.3 ท่านสามารถขอคำปรึกษาได้					
2.4 ช่วยเหลือท่านในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ					
2.5 ให้คำแนะนำและช่วยแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานของท่าน					

การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากหน่วยงาน	ระดับการได้รับการสนับสนุน				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
2.6 ติดต่อ เชื่อมเขียน และดูแลการปฏิบัติงานของท่าน					
2.7 ช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน					
2.8 สนับสนุนแผนพัฒนาการเกษตรของหมู่บ้าน					
2.9 สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน					

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

คำแนะนำ : โปรดใส่เครื่องหมาย $\surd$ ลงในช่องว่างด้านขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

คำถาม : ท่านมีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ต่างๆของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดขึ้น อยู่ในระดับใด (ระดับการให้คะแนน คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 1, ไม่เห็นด้วย = 2, ไม่แน่ใจ = 3, เห็นด้วย = 4, เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 5)

บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	ระดับความคิดเห็น				
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน					
1.1 การประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.)					
1.2 การชี้แจงรายละเอียดการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.)					
1.3 การร่วมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการเกษตรที่เกษตรกรในหมู่บ้านมาแจ้งขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.)					
1.4 การประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)					
1.5 การชี้แจงรายละเอียดการขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)					
1.6 การร่วมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการเกษตรที่เกษตรกรในหมู่บ้านมาแจ้งขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)					
1.7 การร่วมกับเจ้าหน้าที่สุ่มตรวจสอบแปลงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)					

บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	ระดับความคิดเห็น				
	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	เห็น ด้วย	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
2. ร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน					
2.1 การเป็นผู้รวบรวมปัญหาและความต้องการด้านการเกษตรในหมู่บ้าน					
2.2 การร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับต่างๆ					
3. การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ การแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน					
3.1 การรวบรวมปัญหาและความต้องการทางด้านการเกษตรจากเกษตรกร และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
3.2 การเป็นผู้ประสานเจ้าหน้าที่หรือวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรให้กับเกษตรกร					
3.3 การมีส่วนร่วมหรือเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรให้กับเกษตรกร					
3.4 การช่วยเกษตรกรแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร					
3.5 การประสานงานการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรทุกสาขา และหน่วยงานต่างๆ					
3.6 การเผยแพร่ความรู้และข่าวสารด้านการเกษตรในหมู่บ้าน					
4. การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
4.1 การติดตามสถานการณ์ด้านการระบาดของแมลงศัตรูพืชโดยการจัดทำแปลงพยานการระบาด					
4.2 การประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนการระบาดของแมลงศัตรูพืช					
4.3 การสำรวจพื้นที่ประสบภัยและรายงานเจ้าหน้าที่ เมื่อเกิดภัยธรรมชาติ					

บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	ระดับความคิดเห็น				
	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	เห็น ด้วย	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
4.4 การร่วมกับเจ้าหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ เกษตรกรแจ้งของความช่วยเหลือ เมื่อเกิดภัยธรรมชาติ					
4.5 การให้คำแนะนำและคำปรึกษาต่อเกษตรกรผู้ประสบภัย ในการเตรียมเอกสารหลักฐานในการขอรับความช่วยเหลือ					

**ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านของจังหวัด
สุพรรณบุรี**

คำแนะนำ : โปรดใส่เครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด และถ้ามีปัญหา
ในการปฏิบัติงาน โปรดระบุหรือให้รายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาที่ท่านพบ

คำถาม : 4.1 ในการปฏิบัติงานในฐานะอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ท่านพบปัญหาหรือไม่ อย่างไร

4.1.1. การมีส่วนร่วมในการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและการขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ

ไม่พบปัญหา

พบปัญหา (โปรดระบุปัญหาที่พบ)

1).....

.....

2).....

.....

3).....

.....

4).....

.....

5).....

.....

4.1.2. ร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน

ไม่พบปัญหา

- 1).....
.....
- 2).....
.....
- 3).....
.....
- 4).....
.....
- 5).....
.....

4.1.3. การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ การแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน

ไม่พบปัญหา

พบปัญหา (โปรดระบุปัญหาที่พบ)

- 1).....
.....
- 2).....
.....
- 3).....
.....
- 4).....
.....
- 5).....
.....

4.2.2 เพื่อให้การปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีประสิทธิภาพมากขึ้น กรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องควรถวายการสนับสนุนด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

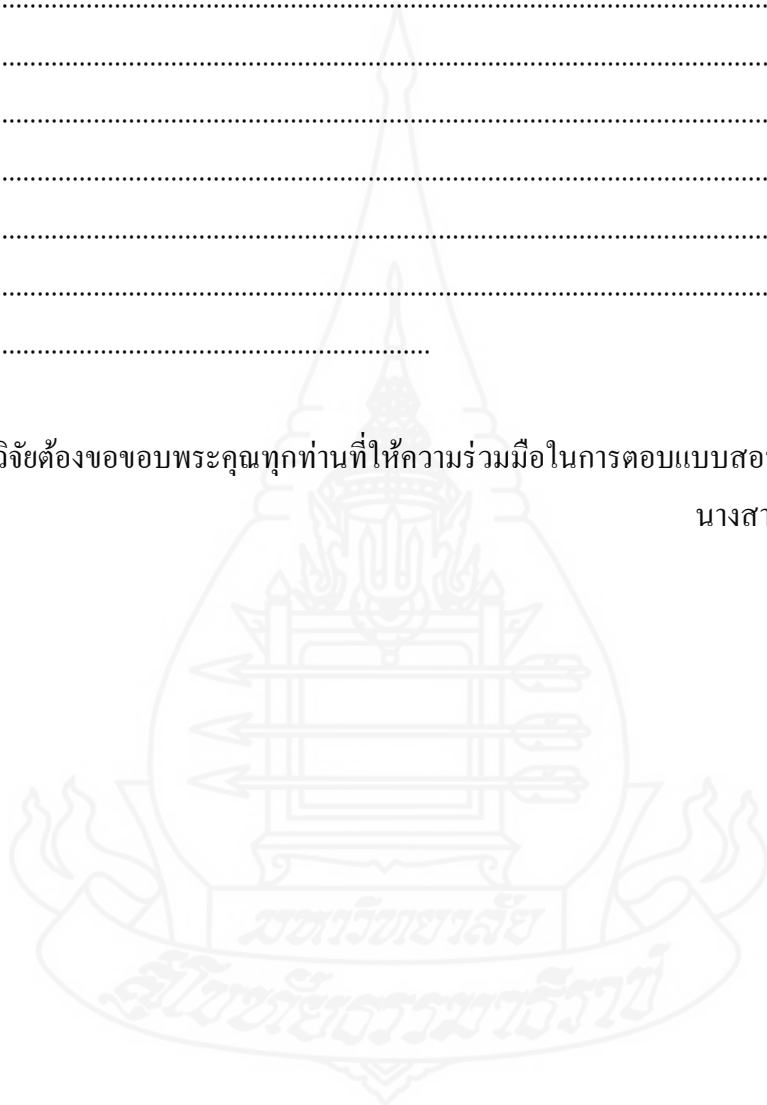
.....

.....

ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้เป็นอย่างยิ่ง

นางสาวณราภรณ์ กล้าแสง

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามชุดที่ 2

แบบสอบถามชุดที่ 2

แบบสอบถามนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

เลขที่.....

วันที่.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยชุดที่ 2
เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่
ของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านจังหวัดสุพรรณบุรี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรผู้ดูแลอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านเป็นผู้ตอบ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุพรรณบุรี
2. แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบถึงผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านของจังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งนี้คำตอบของท่านจะนำไปใช้ประมวลผลและสรุปผลการวิจัยเท่านั้น โดยจะนำเสนอข้อมูลในภาพรวม และจะปกปิดข้อมูลเป็นความลับ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ประเมินผลการปฏิบัติงาน

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัดสุพรรณบุรี

ส่วนที่ 2 การประเมินผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

คำแนะนำ : โปรดใส่เครื่องหมาย $\surd$ ลงในช่องว่างด้านขวามือ ที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

คำถาม : อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านท่านนี้ มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับใด (ระดับการให้

คะแนน คือ น้อยที่สุด = 1, น้อย = 2, ปานกลาง = 3, มาก = 4, มากที่สุด = 5)

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	ระดับการปฏิบัติงาน				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน					
1.1 ประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.)					
1.2 ชี้แจงรายละเอียดการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.)					
1.3 ร่วมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการเกษตรที่เกษตรกรในหมู่บ้านมาแจ้งขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.)					
1.4 ประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)					
1.5 ชี้แจงรายละเอียดการขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)					
1.6 ร่วมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการเกษตรที่เกษตรกรในหมู่บ้านมาแจ้งขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)					
1.7 การร่วมสำรวจแปลงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)					
2. การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำแผนพัฒนาการเกษตรของหมู่บ้าน					
2.1 เป็นผู้รวบรวมปัญหา และความต้องการด้านการเกษตรในหมู่บ้าน					
2.2 ร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับต่างๆ					
3. การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน					
3.1 รวบรวมปัญหาและความต้องการทางด้านการเกษตรจากเกษตรกร และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตร หมู่บ้าน	ระดับการปฏิบัติงาน				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
3.2. เป็นผู้ประสานเจ้าหน้าที่หรือวิทยากรในการถ่ายทอด ความรู้ด้านการเกษตรให้กับเกษตรกร					
3.3 มีส่วนร่วมหรือเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้าน การเกษตรให้กับเกษตรกร					
3.4 ช่วยเกษตรกรแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร					
3.5 ประสานงานการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการเกษตรของ อาสาสมัครเกษตรทุกสาขา และหน่วยงานต่างๆ					
3.6 เผยแพร่ความรู้และข่าวสารด้านการเกษตรในหมู่บ้าน					
4. การติดตามสถานการณ์การเกษตรและรายงานในหมู่บ้านและแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน					
4.1 ติดตามสถานการณ์ด้านการระบาดของแมลงศัตรูพืช โดย การจัดทำแปลงพยากรณ์หรือประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนการ ระบาด					
4.2 ติดตามสถานการณ์การเกษตรเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ โดยการ สำรวจพื้นที่ประสบภัยและรายงานเจ้าหน้าที่					
4.3 ติดตามสถานการณ์การเกษตรเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ โดยร่วม ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่เกษตรกรแจ้งของความ ช่วยเหลือ					
4.4 ให้คำแนะนำและคำปรึกษาต่อเกษตรกรผู้ประสบภัย ในการ เตรียมเอกสารหลักฐานในการขอรับความช่วยเหลือ					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านท่านนี้

คำถาม : เพื่อให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านท่านนี้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
ท่านคิดว่าควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมในเรื่องใดบ้าง ในประเด็นดังต่อไปนี้

3.1 ความรู้ความสามารถด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

- 1).....
- 2).....
- 3).....

3.2 ความสามารถด้านการถ่ายทอดและการเป็นวิทยากรเกษตรกร

- 1).....
- 2).....
- 3).....

3.3 ทักษะต่อการปฏิบัติงานในฐานะอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

- 1).....
- 2).....
- 3).....

3.4 ความสามารถด้านการติดต่อสื่อสารและการประสานงาน

- 1).....
- 2).....
- 3).....

3.5 ทักษะในการเป็นผู้นำเกษตรกร

- 1).....
- 2).....
- 3).....

ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้เป็นอย่างดียิ่ง

นางสาวณราภรณ์ กล้าแสง

ผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวณรรณณ์ กล้าแสง
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 29 สิงหาคม 2525
สถานที่เกิด	อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (วิทยาการคอมพิวเตอร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2551 วิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2548
สถานที่ทำงาน	กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

